

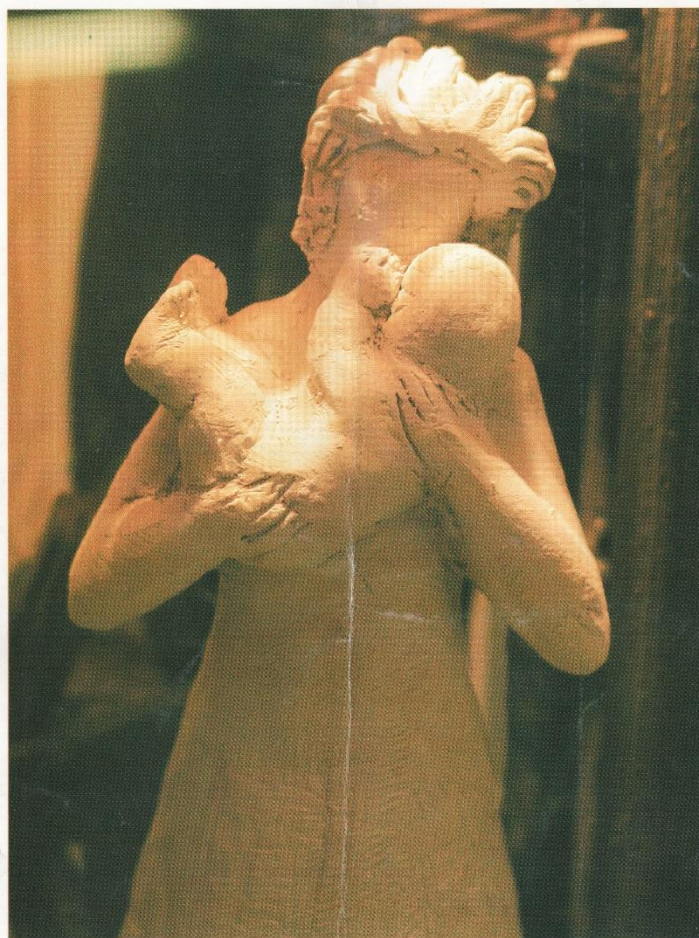
Kiriku Elu

Eesti katoliiklaste häälekandja

I.(176)

Jaanaur / Veebruar

2004

Peapiiskopi 1. jaanuari jutlus ■ Püha Aleksandria Katariina ■
Thomas Mertoni meditatsioonid ■ Ukraina kreeka-katoliku kirik
Tallinnas ■ Caritas ■ Ilmikute kongress ■ Intervjuu isa Sergejsiga ■
Kirik maailmas ja Eestis ■ Paavsti läkitus paastuajaks

Sisukord

Peapiiskopi 1. jaanuari jutlus.....	3
Püha Aleksandria Katariina.....	4
Thomas Merton. <i>Elu ja pühadus</i>	6
Ukraina kreeka-katoliku kogudus Tallinnas.....	8
Caritas – tegev armastus.....	9
Ilmikute kongress.....	16
Intervjuu isa Sergejsiga.....	18
Kirik maailmas.....	20
Kirik Eestis.....	23
Paavsti läkitus paastuajaks.....	26
Teenistuste ajad.....	28

Kiriku Elu

Eesti katoliiklaste häälekandja

Toimetus: Msgr Philippe Jourdan,
diakon Peeter Valk, Helve Trumann

Küljendus: Krista Hirvoja

Aadress: Vene 18, Tallinn 10123

Väljaandja: Rooma-Katoliku Kirik Eestis

Trükitöö: Spin Press AS, Tallinn

Kiriku Elu ootab kaastööd ja ettepanekuid ning inimesi, kes on nõus tõlkima inglise või vene jt keeltest.
e-post: kirikuelu@katoliku.ee

vt Internetist:
www.katoliku.ee
www.dominikaanid.ee
www.hot.ee.vellosalo
www.narvacatholic.narod.ru

Peapiiskop Peter Stephan Zurbriggeni jutlus

Armsad vennad preestriseisuses, armsad nunnad, armsad vennad ja õed Kristuses.

On väga sobilik, et pärast Kristuse sündimise tähistamist pühitseme aasta esimesel päeval Jumalaema püha. Jumal andis meile uue alguse, läkitades meie juurde oma Poja. Ning me alustame uut aastat koos Maarjaga – Jeesuse Ema ja meie Emaga. /—/

Selle uue aasta alguses koguneme siia, et paluda Issanda õnnistusi, mis tähendavad meile lootust ja annavad julguse lahendada igapäevaelu probleeme. Meil palutakse usaldada Issandat nagu Pühim Neitsi Maarja. Keegi pole olnud Jumala plaani suhtes sedavõrd avatud ja valmis vastama: “Sündigu sinu tahtmine.” Ta ohverdas Jumalale oma hinge ja keha – tervenisti iseenda – ning sai seega Issanda teenijaks. /—/

Nii nagu igaüks teeb oma eluks plaane, nii ka meie – Kirikuna, Jumala perena siin Eestis – teeme plaane eelolevaks aastaks. Kõigepealt, tänavu tähistame 80. aasta möödumist sellest, kui paavst Pius XI asutas 1. novembril 1924. aastal Eesti Apostelliku Administratuuri. Seega on ajavahemik 1. novembrist 2003 kuni 1. novembrini 2004 meie jaoks omamoodi juubeliaasta, mida märgivad mitmed tähendusrikkad sündmused meie pisikeses koguduse elus.

Aprilli lõpus, kohe pärast ülestõusmispühi, kavatseme korraldada Tallinnas Baltimaade Piiskoppide Konverentsi kokkutuleku – vahetult enne seda, kui Eesti, Läti ja Leedu koos seitsme teise riigiga ühinevad Euroopa Liiduga. Selle kogunemisega tahavad piiskopid rõhutada, et sel sündmusel on lisaks majanduslikule ja poliitilisele mõõtmele ka vaimulik mõõde – need riigid avastavad taas oma kristlikud juured ja naasevad ühisesse Euroopa perre, millest nad palju aastaid sunniviisil lahus olid.

Samuti valmistame ette kahte palverännakut: tavapäraselt palverännakut juuliku esimesel laupäeval Jumalaema kabeli juurde Viru-Nigulas ja esmakordset palverännakut Vastseliinasse, Püha Risti auks, mis toimub 14. septembril, Püha Risti ülendamise pühal.

Tähistame ka Tartu Maarja Pärispäeva Saamise kogudusekiriku sisseõnnistamise 100. aastapäeva.

On veel teisigi hetki, mil me koguneme, et palvetada oma kohaliku kiriku eest, preestrite ja erilisel Jumalale pühendatute eest, perekondade ja noorte eest, unustamata haigeid, vaeseid, vange, kõrvaletõrjutuid ja teisi, kes vaimset või materiaalselt puudust kannatavad. Nii loodame Jumala armu abiga saada lähedasemaks Issanda ja üksteisega.

Täna, aasta esimesel päeval, on ka ülemaailmne rahu eest palvetamise päev. Raadio ja televisioon toovad meieni iga päev uudiseid erinevatest konfliktidest kogu maailmas; mõttetust sõdadest, mille tõttu miljonid süütu inimesed kirjeldamatult kannatavad. Kain tappis oma venna Aabeli; tänapäeva maailmas tapavad mitte ainult üks, vaid paljud Kainid oma vendi. Rahu on tõepoolest ülihinnaline aare, ent kui habras ta on! Seepärast valiski Püha Isa tänavuse läkituse teemaks “Alati ajakohane püüdlus: Õpetada rahu.” Siinkohal puudub aeg lugeda kogu läkitust, kuid lubage mul tsiteerida järgmisi lõike:

“Kahekümne viie paavstiksolemise aasta jooksul, mis Issand mulle praeguseni andnud on, olen üha rääkinud Kiriku ja maailma ees, kutsudes usklikke ja kõiki hea tahtega inimesi üles rahu nimel tegutsema ja selle põhilise hüve saavutamisele kaasa aitama, kindlustades seeläbi maailmale parema tuleviku, mida iseloomustab rahumeelne koosolemine ja vastastikune austus.” Paavst jätkab: “Tänavu tunnen veelkord kohustust kutsuda kõiki inimesi kõigil mandritel taas ülemaailmset rahu päeva tähistama. Enam kui kunagi varem on inimkonnal, kus praegu valitseb isekus ja vihkamine, võimuiha ja kättemaksuhimu, vaja uuesti avastada kooskõla teerada.”

Püha Isa lõpetab oma läkituse sõnadega: “Kristlased teavad, et armastus on põhjus, miks Jumal inimesega suhtleb. Ja ta ootab inimeselt vastuseks armastust. Järelikult on armastus ühtlasi kõige ülevam ja õilsam suhtlemisviis, mis on inimeste vahel võimalik. Armastus peab seega elavdama inimesi kõiki valdkondi ja ulatuma rahvusvahelisse korda. Üksnes inimkond, kus valitseb ‘armastuse tsivilisatsioon’, suudab alal hoida ehtsat ja püsivat rahu.”

Uue aasta alguses tahaksin inimestele kõigist keeltest, religioonidest ja kultuuridest korrata iidset tarkust: *Omnia vincit amor* (Armastus võidab kõik). Jah, armsad vennad ja õed kogu maailmas, lõpuks saavutat armastus võidu! Olgu igaühe püüdlus selle võidu poole tõtata. Sest see on iga inimsüdame sügavaim lootus.”

Jumalaema Maarja suurpühal – 1. jaanuaril 2004 Pühade Peetruse ja Pauluse katedraalis Tallinnas

Püha Aleksandria Katariina

25. november

Püha Katariina on püha Maarja Magdaleena kõrval dominiiklaste ordu kaitsepühak. Temast on loodud palju legende ja lugusid, kuid tegelikult ei ole tema kohta mingeid usaldusväärseid tunnistusi.

Legendi järgi sündis märter Katariina umbes 290. aastal nimekas perekonnas Aleksandrias, endises Ptolemaioste pealinnas ja hellenistliku kultuuri keskuses. Ta paistis silma erakordse tarkuse ja iluga. Katariina sai suurepärase hariduse, õppides tundma parimate antiik-filosoofide ja õpetlaste teoseid. Impeeriumi kõige kaunimad ja rikkamad noormehed palusid ilusa Katariina kätt, kuid mitte ükski neist ei osutunud tema väljavalituks. Katariina teatas, et läheb mehele vaid sellele, kes ületab teda teadmistes, rikkuses, ilus ja tarkuses. Üks rauk, kelle poole ta oma salakristlasest ema nõuandel pöördus, ütles Katariinale, et teab noormeest, kelle "ilu on eredam päikesesärast, tarkus käsutab kogu loodut, rikkus ujutab üle kogu maailma, kuid see ei kahanda Tema suurust, vaid vastupidi, Tema soo suursugusus on mõõtmatu". Tõde, mida Katariina hing ihkas, avanes talle. Hüvastijätuks andis vanake Katariinale ikooni, mis kujutas Jumalaema Jeesuslapsega kätel, ja käskis teda siiralt Taevase Kuninganna poole palvetada. Peigmehe kuju sööbis kaunitari hinge ja sünnitas palava soovi Teda näha. Ükskord nägi ta palves Pühimat Neitsit, kes palus oma poega, et see vaataks põlvitavat Katariinat, kuid Jeesuslaps pööras temalt pilgu. Siis pöördus Katariina uuesti rauga poole, ja palunud talt nõu, otsustas end ristida lasta, jääda puhtaks ja lakkamatult palvetada. Ja uuesti sai ta nägemuse Jumalaemast Jeesuslapsega. Nüüd vaatas Issand teda õrnalt, ulatades talle kihlasõrmuse. Varsti tuli Aleksandriasse imperaator Maxentius, kes oli tuntud ebajumalakummardaja. Ta lähetas sõnumiviijad Egiptuse linnadesse, et need kutsuksid rahvast paganlike jumalate auks peetavale poole. Katariinat kurvastas, et valgustamise asemel külvab keiser rahvasse veel rohkem ebausku. Peo kätte jõudes tuli ta templisse, kuhu kogunesid preestrid, ülemkiht ja rahvas, ning hakkas kartmatult imperaatorile etteheiteid tegema. Maxentius vihastas Katariina peale, et see ei austa tema keiserlikku väarikust ja laskis ta vangikongi heita. Seejärel käskis ta filosoofidel Katariinat veenda paganliku religiooni õigsuses ja tüdruku vaadete alusetuses. Avalikul dispuudil andis Katariina vastuse tarkade igale riikalikule küsimusele, ajades nad loogika ja arukate põhjendustega ummikusse. Ühe legendi järgi said kõigist viiekümnest paganlikust filosoofist vaidluse

käigus kristlased. Hoolimata kaotusest, ei loobunud imperaator siiski kavatsusest sundida Katariinat oma vaadetest lahti ütlemata. Kutsunud ta enda juurde, püüdis ta neidu kingitustega, au ja kuulsuse lubadustega võluda. Kuid Katariina jäi vankumatuks. Olles sunnitud linnast lühikeseks ajaks lahkuma, käskis Maxentius pühakut julma piinamisega karistada ja seejärel vangistada. Keisrinna, kes oli palju kuulnud järeleandmatu piiga tarkusest, avaldas soovi teda näha. Veendes üht väepealikest, kes kuulus tema saatjaskonda, tuli keisrinna vanglasse. Teda rabas hingejõud, millega Katariina avas kristliku õpetuse sisu. Katariina mõjul said kristlasteks nii keisrinna kui ka väeülem Porphyrius, lisaks kaks sada keiserlikku kaardiväelast. Kui Maxentius Aleksandriasse naasis, laskis ta uuesti Katariina enda juurde tuua. Seekord, heites kõrvale heasoovlikkuse maski, hakkas ta tüdrukut ähvardama piinade ja surmaga. Rattalõmbamise ähvardusel soovitati tal lahti ütelda kristlikust usust ja tuua ohvreid jumalatele, kuid ta jäi vääramatuks kristlaseks. Keiser käskis ta rattale tõmmata. Katariina läks rattale ise, kuid vaevu olid piinad alanud, kui nähtamatu jõud purustas ratta ning rattakillud tapsid mitu pealtvaatajat. Juhtunust kuulnud keisrinna hakkas oma abikaasale etteheiteid tegema, kuidas see julgeb tõusta Jumala enda vastu. Kuid imperaator sattus vahelesegamisest raevu ja käskis keisrinna hukata. Samuti hukati kõik keisri äraolekul kristlaseks saanud õukondlased. Järgmisel päeval kutsus Maxentius viimast korda Katariina enda ette ning, tehes ettepaneku tema naiseks saada, lubas talle anda kõik maailma rikkused. Kuid püha Katariina ei tahtnud sellest kuuldagi. Nähes kõigi jõupingutuste kasutust, mõistis keiser tüdruku surma, seekord pea maha-raiumise läbi. Pärast kõiki kannatusi jäi pühak oma Taevasele Peigmehele Kristusele kindlalt truuks ning asetas tema poole palvetades pea pakule – vere asemel voolanud Katariina soontest välja piim. Pärimuse järgi kandsid inglid Katariina põrmu Siinai mäele. Esimesed teated püha Katariina päeva tähistamisest pärinevad 8. sajandist, mil Egiptuse kristlased 310. aasta paiku surnud pühaku jäänused leidsid ning need Siinai mäel asuvasse kloostrisse viisid, mille kristlasest keiser Julianus oli 527. aastal lasknud ehitada. See klooster meelitas ligi palju palverändureid ning

pühaku austamine levis algul Ida-, hiljem ka Läänekirikus.

Õpetatuse poolest kuulus püha Katariina õpetlaste, filosoofide, preestrite, raamatukoguhoidjate ja üliõpilaste kaitsepühak, tema nime kannavad paljud õppeasutused ning talle on pühitsetud palju kirikuid ja kloostrid. Aga ta on ka kõigi rattaga töötavate käsitöölise, samuti ammede ja noorte tüdrukute kaitsepühak. Kunstis kujutatakse teda kas rattal või väit-

luses paganlike filosoofidega, tema ikonograafilisteks embleemideks on ratas ja sõrmus.

Eestis on Aleksandria Katariina olnud alati äärmiselt populaarne pühak, millest annab tunnistust ka siiani peetav kadripäev. Katariinale omistati võime aidata kõigis hädaes. Talle on pühitsetud Karja, Muhu, Noarootsi ja Kadrina kirikud ning Tallinna dominiiklaste kloostri endine kirik (praegune klooster on pühendatud Siena Katariinale).

Thomas Merton

Elu ja pühadus

Jätkame Thomas Mertoni meditatsioone

Kõike siis, mida te iganes tahate, et inimesed teile teeksid, tehke ka nendele! See ongi Seadus ja Prohvetid. Minge sisse kitsast väravast, sest lai on värav ja avar on tee, mis viib hukatusse, ja palju on neid, kes astuvad sealt sisse! Kuid kitsas on värav ja ahtake on tee, mis viib ellu, ja pisut on neid, kes selle leiavad. Hoiduge valeprohvetite eest, kes tulevad teie juurde lambanahas, seestpidi on aga kiskjad hundid! Te tunnete nad ära nende viljast. Ega viinamarju korjata kibuvitstelt ega viigimarju ohakailt? Nõnda siis kannab iga hea puu head vilja, aga halb puu halba vilja. Hea puu ei või kanda halba vilja ega halb puu kanda head vilja. Iga puu, mis ei kanna head vilja, raiutakse maha ja visatakse tulle. Küllap te tunnete nad ära nende viljast! Mitte igäüks, kes mulle ütleb: 'Issand, Issand!', ei saa taevariiki; saab vaid see, kes teeb mu Isa tahtmist, kes on taevas. (Mt 7, 12–21).

"Kui sa nüüd oma ohvriandi altarile tood ja sulle tuleb meelde, et su vennal on midagi sinu vastu, siis jäta oma and altari ette ja mine lepi esmalt ära oma vennaga ja alles siis tule ja too oma and! Ole varmalta järeleandlik oma vastasele, kuni sa oled temaga teel, et sinu vastane sind ei annaks kohtuniku kätte ja kohtunik kohtuteenri kätte ja sind ei heidetaks vangi! Tõesti ma ütlen sulle, sa ei pääse sealt enne välja, kui oled tagasi maksnud viimsegi veeringu!" (Mt 5, 23–26).

"Ärge tooge enam tühiseid ande, ohvrisuits on mulle vastumeelt. Noorkuu ja hingamispäev, koguduse kokkukutsumine – ma ei salli nurjatust ja pühapidamist ühtaegu. Mu hing vihkab teie noorkuid ja seatud pühi;

need on mulle koormaks, ma olen tüdinud neid talumast. Kui te käsi sirutate, peidan ma oma silmad teie eest, kui te ka palju palvetate, ei kuule ma mitte, sest teie käed on täis verd! Peske endid, puhastage endid, saatke oma tegude kurjus mu silme eest, lakake paha tegemast! Õppige tegema head, nõudke õigust, aidake rõhutat, mõistke vaeslapselise õigust, lahendage lesknaiste kohtuasju! Tulge nüüd ja seletagem isekeelise, ütleb Issand. Kuigi teie patud on helepunased, saavad need lumivalgeks; kuigi need on purpurpunased, saavad need villa sarnaseks!" (Js 1, 13–18).

Inimene peab ära tundma, et ta vajab kaasinimesi ning et ta on kohustatud neid kaasinimesi teenima. See on elu alustpaneve tõde. Jumala tahe saab meile selgeks siis, kui me seda põhimõtet tunnustame ja sellest kinni peame. Me oleme kõik ühe ihu liikmed. Meil on elulised kohustused üksteise suhtes ja ka vastutus kaasinimeste ees. Kui me seda elupõhimõtet ei mõista, siis ei mõista me ka Jumala armastust.

Armastus ja kuulekus

Kõige tähtsam kristlikus moraalis on armastus. Sellega on antud võti mõistmaks kristlaste kõiki ülejäänud kohustusi. Loomulikult peavad Kirikus olema ka teatud välised seadused ja eeskirjad. Kindlasti peab olema organisatsioon ja distsipliin, kombetalituse kord, Kirikul peab olema õigus õpetada oma liikmeid. Samuti on vajalik kirikusisene võimujaoitus ja alluvuste vahekord. Kui me aga unustame kõikide nende tegurite

Arukus, Õiglus, Usk, Armastus

eesmärgi, kui me ei oska näha nende suunitlust — ühendada inimesi armastuses —, siis tekib meil vääri ja moonutatud arusaamine Kirikust ning selle elust.

Kiriku sisekord ja seadused on ainult selleks, et võimaldada elada armastuses. Kui me selle unustame, siis saab seaduste järgimisest eesmärk iseeneses. Koos sellega muutub kristlik elu ainult välispidiseks. Inimesel, kes järgib ainult välist korda, kaldub sellega rahulduma ka siis, kui ta pole tihedalt seotud teiste kristlastega ja kõikide inimestega siiras, ennastalgavas ja halastavas armastuses. Inimene võib välistes seadustes ja korras lahustuda sedavõrd, et unustab täielikult, milline mõte ja tähtsus on armastusel kristlikus elus. Tõeline pühadus muutub sellisel juhul võimatuks, sest pühadus on eelkõige elu täius, rohke armastus ja meis peituva Püha Vaimu kiirgus.

Kristlik armastus nõuab ilmselgelt ka kuulekust. Kõrgem ja täiuslikum tahte ühendus armastuses on võimalik, kui madalam ja lihtsam tahte ühendus kuuletumises puudub. On väga vastandada armastust ja kuulekust. Kuid sama suur viga on armastuse taandamine ainult ühele kuulekusele, nagu oleksid need kaks asja samaväärsed. Armastus on kuulekusest hoopis sügavam. Siiski, kui kuulekus ei ava meie hinge sügavusi, jääb armastus ainult pealiskaudseks sentimentaalseks tundepehanguks või millekski veel vähemaks. Kuulekus suudab armastusele anda jõudu tõusta kõrgemale puhtalt formaalsest välispidisusest. Alandlikkuset oleks meie armastus isekas ja ebakindel. Me vajame teatud suuniseid juhtimaks armastuse jõudu sinna, kuhu Jumal seda soovib, ning et see teostuks läbi Kiriku ja tooks kuulust Kirikule. Siin ongi kuulekus meile teenäitajaks. Nende lihtsate põhitõdede meelde tuletamine on väga vajalik, sest neid peetakse sageli liiga enesestmõistetavaks ja unustatakse niiviisi tegelikult hoopiski ära. Just see tõeline eesmärk kaob vaateväljast ja hakkab näima, et pühadus on kristlasele mingi ebapraktiline või kättesaamatu kujutelm.

Me peame suutma näha seda, et kristliku pühaduse tõeliseks teljeks on just armastus. On tarvis aru saada, et armastuse tee pole midagi kauget ja kättesaamatut, vaid et see, vastupidi, laiub otse meie silme ees. Kui me seda tõde ei mõista, muutub kristlik elu keeruliseks ja valmistab meile pettumusi. Kaob lihtsus ja terviklikkus, mille Kristus oma Evangeeliumides andis. Selle asemele tekib segane ja keeruline keerdkäikude ahel seostatamatust eeskirjadest, soovitudest, askeetlikest põhimõtetest, moraaltõdedest, lisaks veel mitmesugused rituaalse kombetalituse nõuded. Kõik need muutuvad arusaamatuks, kui me ei mõista, et armastus on see, mis neid koostisosi ühendab ja neid Kristuse poole suunab.

Korrapäratu ja arusaamatu vaimne elu tekitab meis siis liiga suurt hämmingut oma keerulisuse ja raskusega. Sellest kujuneb arvamus, et tõeline kristlik pühadus on saavutatav väga vaevarikkalt ja et seda mõistavad ning selleni jõuavad ainult suured asjatundjad.

Ilmselt ei hakka keegi vaidlema, et on kasulik teada usutõdesid ning omada mõningaid kogemusi askeetlikust elust. Samuti on kasulik õppida tundma katoliku Kiriku seaduste ja liturgiliste eeskirjade tõelist tähendust. Kui nende asjade õpetus on õigesti korraldatud, siis saab meile kergesti selgeks see, mida ütles juba Perseigne'i Adam — üks tsistertslastest autor 12. sajandist: "Seadus on armastus, mis ühendab ja kohustab" (Lex est amor qui ligat et obligat).

Kui inimene unustab, et armastusel on kristlikus elus kõige tähtsam koht, siis võib ta sattuda suurde segadusse ja ei suuda enam asjadest õigesti aru saada. Sellest võib aga välja areneda nii suur pettumus, et ta ei püüdlegi enam pühaduse poole ja võib koguni loobuda kristlikult elamast. Järelikult tuleb meil oma põhimõtted panna tõsisele proovile. Selles järeleproovimises võib nii mõnigi läbi kukkuda. Õiget vastust ei võta sugugi kokku sõnad "jõupingutus" ja "tahtejõud". Vastupidi, sageli võib mõistusest ja vaimust lähtuval valgusel olla kõige suurem tähtsus, et päästa inimese kutsumus pühadusele ja vahel koguni tema usk. Tahtejõud ei too kasu, kui me ei tunne tõde. Armastus, mis ei tea tõde, on tühi tundelisus.

Realism hingeelus

Johannes Tauler ütleb ühes oma jutluses, et kui Jumal otsib meie hinge, siis Ta käitub nagu naine Evangeeliumi tähendamissõnast. See naine kaotas väikese müüdi ning pööras kogu oma majapidamise segamini, kuni selle üles leidis. Niisugune "segipööramine" on hingeelu arendamiseks vajalik. Vastasel juhul jääme mugavalt puhkama enamasti petlike ettekujutustes hingelisest täiuslikkusest. Püha Risti Johannes nimetab sellist väliselt tegevusetut puhastumise aega "pimedaks ööks." Sel ajal me vabaneme ülemäära inimlikest ettekujutustest Jumalast ja Jumalaga seonduvast. Me astume "kõrbe," kus meid toidetakse mitte ainult leivaga, vaid toiduga, mida suudab anda ainult Jumal. Tänapäeval on teoloogid mingist ajast hakanud vastu vaidlema, et selline passiivne müstiline puhastumine on täieliku kristliku küpsuse saavutamiseks üldse vajalik. Me hakka sellele seisukohale poolt- ja vastuväiteid tooma. Piisab, kui märkida, et ehtne pühadus tähendab Kristuse risti tõelist kandmist oma elus. See rist tähendab suremist harjumuslikule tavalisele elule. Meie argipäevane "mina" peab surema, et hakkaksime elama uuel tasandil. Kuid hämmastaval kombel avastame sellel uuel tasandil taas oma endise, tavalise mina. Kristuses sureb ja sünnib taas just see tuttav ja harjumuslik mina. Niisugune "uus inimene" on täielikult muutunud, jäädes siiski ometi samaks isikuks. Ta on hingestunud. Kirikuisad ütlesid sellise inimese kohta, et ta on "jumalikustunud."

Tõlkinud Peeter Valk
Järgneb

Ukraina kreeka-katoliku kogudus Tallinnas

Apostellik nuntsius Eestis, peapiiskop Peter Stephan Zurbruggen andis 23. novembril ukraina kreeka-katoliku kogudusele Tallinnas kanoonilised koguduse õigused. Pidulikul sündmusel viibisid Ukraina esindaja isa Nikolai Sanikailo, Riigikogu liige Tunne Kelam, Leedu saadik, Poola konsul, Ukraina saadik jt.

Ukraina kreeka-katoliku kiriku tegemisi tutvustab kogudusevanem **Anatoli Ljutjuk**.

See, et õiguste üleandmise viis läbi peapiiskop Zurbruggen, oli meile suureks auks. Tseremoonial oli palju külalisi, nende seas linna, valitsuse ja presidendi kantslelei esindajaid.

Kanooniline tunnustamine on samm edasi meie koguduse arengus, juriidiline registreerimine ja sisseõnnistamine juba toimusid. Kogudused on ka Põlvas, Savernas, Jõhvis.

Üleandmisel viibis ka isa Pavel Jahimets Leedust, kes korraldas meie kogudused religioossete organisatsioonidena. Mina aitasin kiriku hoone ettevalmistamisel. Võiks öelda, et meie meisterdasime pilli ja siis saabus muusik, kes seda pilli mängima hakkab. Nüüd on meil ka alaline kogudusepreester – Volodymyr Polienko. Teda ootasime me kaua. Oleme selle preestriga väga rahul, iseäranis sellepärast, et ta on noor ja ei ole abielus. Ukraina kreeka-katoliku kirikus võib preester olla abielus – kui ta abiellub enne preestrikpühitsemist. Tseremooniale saabusid ka Ivano-Frankovski oblasti esindajad. Nad tõid kiriku muuseumisse eksponaate.

Tuli ka ahjumeister, kes ehitas meile ukraina rahvusliku ahju, ning üks daam, kes leiba küpsetab. Tseremoonia lõpus jagasid lapsed leivast tehtud linnukesi – see oli nii liigutav.

Koguduse juures tegutseb ukraina rahvusliku käsitöö kool. Küpsetame leiba – mitte lihtsalt leiba, vaid rituaalset: armulaua jaoks, pulmade või matuste puhuks. Jahu jahvatatakse veskikivil, rituaalne leib on väga ilus, efektne.

Praegu on restaureerimine

pooleni. Siis kavatseme näidata, kuidas me jahu jahvatame ja leiba küpsetame. Aga need ei ole peamised asjad, millega kirik tegeleb. Kõige tähtsam on ikkagi hingehoiutöö.

Kirik on pühendatud Kolme Käe Jumalaemale, kes on ebaõiglaselt süüdimõistetute kaitsja. Meie kõigi jaoks on sellel väga suur tähendus, nii koguduse kui ka linna ja kogu Katoliku Kiriku jaoks – mitte ainult Eestis, vaid ka üldiselt. Linnas on nüüd olemas üks väike koht, kus tegeletakse ebaõiglaselt süüdimõistetute probleemidega. Sellise suunitlusega võtab kirik enda peale suure vastutuse. Igal pühapäeval toimub jumalateenistus. Reedeti kell kuus õhtul on aga jumalateenistus kõigi ebaõiglaselt süüdimõistetute eest, kuhu tulevad inimesed mitmesugustest konfessioonidest ja rahvustest. Preester palvetab nende eest ja lahendab nende probleeme oma võimaluste piires.

Volodymyr Polijenko läheb veel edasi õppima. Ta keskendubki just sellele valdkonnale, töötades läbi erinevaid olukordi – peresuhted, laste ja vanemate suhted, tööandja ja töötaja suhted.

See on suur ja oluline perspektiiv kogu Katoliku Kirikule.

Meil on olemas ka omamoodi “Jumala postkast” – postkast, kuhu inimesed saavad kirju tuua. Preester palvetab nende probleemide eest.

Anatoli Ljutjukiga vestles Jadviga Adomaitiene

Caritas – tegev armastus

Meie Caritase ajalugu

Caritase väärtused on kristlikud väärtused. Tarbimisväärtustele orienteerunud ühiskonnas on kristlikud väärtused kaduma läinud. Caritas kutsub üles, julgustab ja innustab kõiki eesti inimesi headele tegudele ja üksteise abistamisele. Et märkaksime, mis toimub meie ümber, et märkaksime abivajajat ja aitaksime teda. Ning tänu sellele, et meie tuumikus on selline selge vaimne vundament, oleme muutunud magnetiks teistele headele inimestele väljastpoolt kogudusi. Enamus meie töötajaid ja kaasalööjaid ei ole kirikuga seotud –, ent nad jagavad seda armastust, mis on olulisem kui mingi formaalne kuulusus.

Caritas Eesti on tegutsenud juba 1996. aastast alates, mil organisatsioon loodi toonase piiskopi initsiatiivil. Alguses oli põhiliseks tegevuskohaks birgitiinide ajutine konvendimaja Munga tänaval ja see algne koostöö on parimal viisil jätkunud. Vahepeal on küll lisandunud (suuresti tänu eelmise peapiiskopi Erwin Enderi soojale suhtumisele) kontoriruumid Vene tänaval ja palju muid tegevuspunkte, ent Piritä kloostris tehtav sotsiaaltöö on ikka kesksemaid. Birgitiinide lahke katuse all toimub samades ruumides nii alaalist emade abistamine ja nõustamine kui aktiivne kasvatus- ja kriminaalsete poistega. Esmapilgul ehk vastuoluline – kuid kuna mõlemad valdkonnad on tõsisemad väljakutsed, siis on Caritase ülesanne olla seal, kus tuleb raskusi ületada.

Kui algselt tegeldi lihtsalt näiteks vaestest peredest pärit laste toitlustamisega, siis aja jooksul kasvas nii kogemuste kui võimete ja võimaluste pagas ning võisime asuda juba propageerima suhtumiste muutusi ühiskonnas – unustamata seejuures praktilist tööd. Tööst üksikute lastega kasvasid välja lastepäevakeskused,

nõustamisjuhtudest nõustamissüsteem, lastekodulastega tegelemisest veendumus, et lastekodud tuleb kaotada ja luua tugev kasuperede võrgustik.

Caritas Internationalis

Elmisel, 2003. aastal saavutas Caritas Eesti tõelise tunnustuse sellega, et meid võeti vastu Caritas Internationalise (CI) täieõiguslikuks liikmeks. See leidis aset Caritas Internationalise 17. peassaambleel, mida peeti 7.–12. juulini Roomas. Seega oleme lõplikult ühinenud 162-liikmelise konföderatsiooniga, mis moodustab ühe positiivselt tegusa katoliikliku ja samas oikumeenilise pere, kelle jaoks humaansus ja prosotsiaalne lähenemine pole üksnes sõnad, vaid reaalsed toimingud. Seekordse peassaamblee üheks põhieesmärgiks oli panna kokku uus töökava järgnevas neljaks aastaks, mis aitaks üleilmse ulatuses kaasa solidaarsemale abile vaestele ja tõrjututele. Nagu ütles CI president, peapiiskop Fouad El-Hage: “Meil tuleb esmalt saavutada solidaarsus endi seas, et oleks, mida teistele jagada.” Ja sama tähtsad on CI peasekretäri Duncan MacLareni sõnad Caritase olemusest: “Caritas edendab kultuuri, mis väärtustab elu ja mitte surma.” Caritas jagab inimeste lootusi, rõõme ja muresid ning on eriti kaastundlik vaeste suhtes. Caritase visioon on sama, mille ütles välja Johannes Paulus II – armastuse tsivilisatsioon. Selle saavutamiseks tuleb meil kõike, mis inimväärikust vähendab või alandab, muuta tunduvalt inimlikumaks.

Caritase minevik ja olevik

Caritas mitmes tähenduses

Caritase termini algne ja põhiline tähendus on ligimesearmastus. Seepärast võib sellest rääkida kui sisulisest mõistest ja kui organisatsiooni nimest – seega siis vastavalt väikese või suure algustähga.

Caritas Internationalis kui konföderatiivne organisatsioon ühendab tänasel päeval 162 liikmesorganisatsiooni, kes tegutsevad kokku 198 riigis. Mingil määral võib öelda, et Caritas on kõikjal, kus on Katoliku Kirik. Caritas on Kiriku olulisemate sotsiaalsete seisu-kohtade elluviija ja ligimesearmastuse organiseeritud teostaja. Tegevuse aluseks on evangeelsed põhimõtted ja kohustused – vt Jh 15:12, Mt 25:40. Selle armastuse järgi, mida me näitame üles oma ligimeste – eriti kõige vaesemate ja tõrjutumate – vastu, hinnatakse ka meie usku. Nii kirik ise kui kristlastest usklikud peavad praktiseerima solidaarsust kõigi oma vendade ja õdedega Kristuses. Kiriku fundamentaalne olemus ja kohustus ongi diakoonia (ligimesearmastus läbi teenimise) ning caritas on selle keskne osa. [Diakoonia ja caritas on tihti peale kasu-tatavad sünonüümsete mõistetena.]

Caritas
international

Kirik ja sotsiaaltöö

Varajastes kristlikes kiriklikes struktuurides kandsid heategevust osa aktiivsemad koguduseliikmed ja nii mungad kui nunnad, kuid alles keskaja lõpupoole hakati looma omaette (sekulaarseid) struktuure, kusjuures võiks eraldi nimetada Itaalia kardinali Charles Borromeo (16. saj) tegevust ja Pariisis tegutsema hakanud assotsiatsiooni “Filles de la Charité” (loojaks Vincent de Paul, 17. saj). Ent edasi minnes – Euroopa industrialiseerimine 19. sajandil lõi vajaduse palju organi-

seerituma sotsiaalse hoolekande järele. Tekkis nii kiriklike kui ilmalikke organisatsioone, hakkas arenema ka riiklik sotsiaalsektor.

Siinkohal oleks vaja heita põgus pilk Katoliku Kiriku suhtumisse sotsiaalsfääri ja -töösse. Katoliku Kiriku kohustus võtta aktiivselt osa sotsiopolitiilistest protsessidest leidis selget väljendust Leo XIII entsüklikas “Rerum Novarum” (1891) [kapitalist ja tööjõust]. Heategevus ja sotsiaaltöö diötseeside tasandil ning riiklikes mastaapides viis vajaduseni globaalsema kontseptsiooni ja laiema katusorganisatsiooni järele. Eriti Johannes XXIII pontifikaadi ajal sekkus Kirik erakordselt tugevalt sotsiaalsete probleemide tõstatamisse ja arendas sotsiaalset õpetuslikku külge Kiriku arusaamades. Lõpuks kuulutas Vatikani II kirikukogu caritase esmatähtsust ja sõnastas selle kogu kiriku ja kõigi tema allharude missioonina. Veel üks silmapaistev dokument, mida võiks mainida, on Paulus VI entsüklika “Populorum Progressio” (1967): Kirik on elav organism ja seetõttu tuleb aegade muutudes ikka ja jälle üle vaadata ka Kiriku roll teda ümbritsevas maailmas, et paremini vastata inimeste tegelikele vajadustele.

Caritas suure algustähga – I periood

Organiseeritud katoliiklikust kiriklikust organisatsioonist caritase teostamise vallas saab rääkida alates aastast 1897, mil Lorenz Werthmann lõi Saksamaal organisatsiooni “Charitasverband für das katholische Deutschland” (Katoliikliku Saksamaa Caritase Assotsiatsioon). I maailmasõja ajal, 1916 leidis see institutsioon Saksamaa piiskoppide konverentsi ametliku tunnustuse. Aga omaette Caritased tekkisid ka teistes riikides, kus võeti eeskujul Saksamaa algatusest: Šveitsis 1901, Austrias 1903 ja USAs 1910 jne. Need jälgedes käimised andsid Werthmannile kindlustunnet, et tuleb luua ka vastav ülemaailmne ühendav võrk, mis koordineeriks humanitaarseid tegevusi. Rahvusvahelise Caritase loomine võeti kõne alla 1920. aasta veebruaris Genfis, konverentsil “Union Internationale des Secours aux Enfants”.

Caritase kui katusorganisatsiooni küsimuse tõstatas Püha Tooli ees Viini Caritase direktor, prelaat Josef von Tongen, millele järgnevalt andis Benediktus XV loa hakata asja organiseerima ning loodi vastav komisjon. Kuivõrd sellisel kiriklikul tasandil ei toimu protsessid kuigi kiirelt, jõuti üleilmse Caritase loomiseni alles 1924. aastal.

Caritas suure algustähga – II periood

21.–22. juulini 1924 tuli Amsterdamis kokku “Rahvusvaheline Caritase konverents”, millest võtsid osa enam kui kümne riigi esindajad. Organisatsiooni esmase ülesandena sõnastati caritase – nii vaimsete kui praktiliste külgede – teostamine erinevate riikide katoliiklike kogukondade seas. Algusest seati ka tingimuseks, et

kõik liikmesorganisatsioonid on iseseisvad ja nende seesmistesse asjadesse allianss ei sekku, kuid nad peavad olema tunnustatud Katoliku Kiriku poolt.

Organisatsioonilisi peensusi oli toona mitmesuguseid, kuid üldisema ajaloolise ülevaate jaoks on piisav, kui nimetame silmaspeetavat ühendust algusest saati tema tänase nimega Caritas Internationalis (CI). Teise maailmasõja eelsest perioodist võiks veel mainida, et lisaks kohalikele organisatsioonidele arenesid erinevad CI osakonnad ja hakati töötama väljaspool katoliikliku kogukonda: tegevusaladeks kujunesid nii noortetöö, abi vaestele ja migrantidele kui töö vangidega jne. Ent sõja lähenemine ja pingestatud suhted Euroopa riikide vahel vajutasid pitseri ka Caritase tööle, mis sisuliselt seiskus aastatel 1937–1946. Kokkuvõtvalt võib tõdeda, et Teise maailmasõja eelne CI jäi valdavalt Euroopa-keskseks.

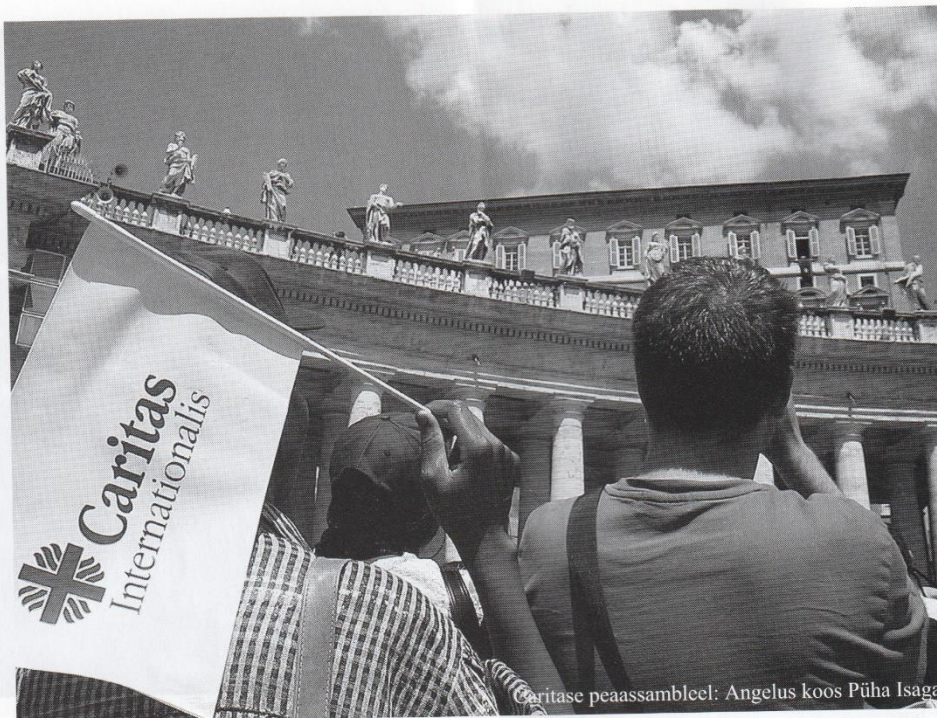
Caritas suure algustähega – III periood

Sõja lõppedes hakkasid aktivistid Caritase tegevusi taastama katoliiklike sõjaabi-organisatsioonide baasil (Schweizerspende, War Relief Services) ja ka Vatikani abiga (Pontificia Opera di Assistenza). Esimene koostumine rahvusvahelise Caritase asjus leidis aset veebruaris 1946 ja seda juhtis hilisem paavst Johannes XXIII ning üritusest võtsid osa paljude Euroopa maade ja ka USA esindajad. Organisatsioonina tuli Caritas Internationalis (uuesti) areenile 1947. Daatumiga 15. märts 1949 sai CI ka Vatikani Riigisekretariaadi ametliku tunnustuse.

1951 vastu võetud ja Püha Tooli kinnitatud uue põhikirja kohaselt oli CI ülesanneteks heategevate ja ligimese-armastust teostavate tegevuste elluviimine ja koordineerimine nii kohalikel tasanditel kui rahvusvaheliselt – kui võtta sedasi kokku põhiline missioon. Organisatoorselt võiks veel märkida, et 1975. aastast alates leiavad CI kõrgema organi, peaassamblee kogunemised aset kord 4 aasta tagant ja siis valitakse nii president, viitsepresident kui täidesaatev komitee. Organisatsiooni rahastatakse liikmemaksude kaudu. Iga kohalik liikmesorganisatsioon peab saama tunnustuse oma piiskopkonnalt. Aastast 1975 asub CI peakorter Vatikanis ja CI suhted Püha Tooliga on korraldatud eraldi protokollil alusel.

Samas peab täpsustama, millised siis ikkagi on CI ja Kiriku suhted. Selleks on paslikud sõnad kardinal Do Nascimento, kes on olnud ka CI president: “Caritas on seotud Kirikuga, kuid see pole Kirik.” CI pole kunagi olnud Vatikani agentuur ega viimasele allunud.

Caritase liikmesorganisatsioonid on väga omanäolised, nagu on ju seda ka erinevad riigid, kus nad tegutsevad. Norralased tegelevad tänasel päeval üksnes väljapoole suunatud abiga, samas kui Bangladeshis töötab ligi 5500 inimest ja neil on hulga koole, erialakoole ning sotsiaalasutusi. Kuid CI ülesandeks on olla rahvusvaheline. Juba 1952 omandas CI konsultatiivse staatuse mitmete ÜRO organisatsioonide juures. Kuigi vajadused on paikkonniti erinevad, on CI põhilised

Caritase peassambleel: Angelus koos Püha Isaga

prioriteetid olnud alati kõige teravamad ülemaailmsed probleemid: vaesus, nälg, puudulik haridus, arstiabi jne. Reaalne töö CIs hakkas toimuma erinevate töögruppide ja sektsioonide moodustamise kaudu, mis tegutsevad kohalike organisatsioonide väljunditena ja samas ka koordineerijatena. Juba algselt oli selliseid põhilisi töövaldkondi 13, millega olid hõlmatud paljud probleemid, mis inimestele kannatusi või muret valmistasid. Tänapäeval, mil CI on oluliselt arenenud, tegeldakse palju enamate valdkondadega. Lisaks neile kuuluvad CI struktuuri alalised komisjonid, mis täidesaatva komitee tasemel valuküsimustega tegelevad.

Sellal kui üheks valdkonnaks on püsiprobleemidele lahenduse otsimine ja pakkumine, on iga abiorganisatsiooni kohustus reageerida ka erinevatele katastroofidele. Esimeseks selliseks CI suuremaks aktsiooniks oli Ungari ülestõus 1956, mil leidis aset suur põgenikevool Austriasse. 1965. aastal, suure India näljahäda olukorras määrati CI Vatikani abi ametlikuks organiseerijaks. Sarnaselt on CI korraldanud abioperatsioone ka teistes kriisikolletes: Vietnamis, Nigeerias, Rwandas jm. See suund jätkub ka praegu.

CI laieneb

Teisel peassambleel astusid CI liikmeteks ka teiste kontinentide Caritased: Austraalia, India, Jaapan, Kolumbia ja Lõuna-Ameerika. Kuid tõeline laiendamine

hakkas toimuma 1950ndate teisel poolel, mil hulk endisi kolooniaid iseseisvus.

Caritase tegevusele andis erilise hoo ka II Vatikani kontsiil, mis väärtustas ilmitute osa Kiriku teostatavas missioonis ja kus toonitati, et evangeeliumi ei tule mitte üksnes kuulutada, vaid ka ellu viia. Caritas väärtustab väga kõrgelt neid inimesi, kes end tema kaudu panustavad, sest kõikjal on Caritast iseloomustavaks teguriks suur vabatahtlike hulk.

1965 CI presidendiks valitud Mgr Jean Rodhain tõstas vajaduse Caritased regiooniti ära jagada. Esmalt loodi Aafrika, Aasia, Euroopa, Ladina-Ameerika / Kariibi ja Põhja-Ameerika regionaalsed teenistused, mis nüüdseks on arenenud eraldiseisvateks, vaheastmel katusorganisatsioonideks, lisandunud on ka MONA (Lähis-Ida ja Põhja-Aafrika) ning Okeania – üleilmsetele tuleb kokku 7 regiooni. Neist igauhe eesotsas on president ja peasekretär, kõigil on oma organisatsiooniline struktuur piirkondliku töö koordineerimiseks, töötatakse ülemaailmse, regionaalse ja rahvusliku tegevuskava alusel.

Tänapäeval on Caritase mureks kõik meie põhilised inimlikud mured: HIV / AIDS, nälg, vaesus, haridus, naiste tõrjutus, põgenikud, sõjad ja konfliktid, laste ja noorte olukord jne. Kuivõrd me ei ela ideaalses maailmas, ei ole ette näha ka Caritase tööpõllu vähenemist.

Kõik CI liikmed on pühalikult kohustunud järgima järgmisi strateegilises plaanis kirjapandud nägemusi:

Me soovime armastuse tsivilisatsiooni, mis väljendaks jumalariiki, kus valitsevad õiglus, rahu, tõde, vabadus ja solidaarsus, kus on keskne inimese väärikus, kes on loodud Jumala näo järgi, kus pole enam ebainimlikku vaesust, kus kõik saavad osa maailmas eksisteerivatest hüvedest, kus kõike loodut väärtustatakse ja hoitakse vastutustundlikult tulevate põlvete jaoks, kus kõigil inimestel – eriti aga tõrjututel ja tagakiusatutel – on lootus paremusele ning võimalus elada täisväärtuslikku inimlikku elu ühes üleilmse inimperega.

Aastatel 1999–2002 on konföderatsiooni sissetulekutest 81% laekunud liikmemaksudest. Seejuures on suurim doonor CI ühiskassasse Euroopa ja 71% liikmemaksudest tuleb vaid 15 liikmelt, kuna ülejäänud 131 liiget maksavad vaid 29% liikmemaksudest. Nelja tegevusaasta kokkuvõttes oli CI eelarve 8 miljonit eurot. Aastane miinimumäär väikes-tele ja vaestele riikidele – 1650 eurot.

Caritas Eesti 2003

Varasematel aastatel on Caritasel olnud palju erinevaid tegemisi, allpool vaatleme Caritast üksnes läbi käesoleva aasta põhilisemate projektide prisma.

Tegevus Tartus

Tartu Caritas töötab juba seitsmendat aastat ning otsib pideva arengu käigus uusi võimalusi riskilaste aitamiseks. Põhiliseks eesmärgiks on ennetada probleemsete laste tänavale sattumist ning sõltuvusainete tarvitamist meie hoolealuste seas. Viimased on vähekindlustatud perede lapsed, kelle kodused probleemid (vaesus, kehvad elamistingimused, koduvägivald, alkoholiprobleemid, vanemate kesised oskused laste kasvatamisel jne) takistavad lapse mitmekülgset arengut ega võimalda sisustada vaba aega.

Kuni 2003. aastani toimus abistamine vaid päevakeskuse vormis – pakkusime riskilastele pärast koolitunde sisukat tegevust. Seejuures keskendusime riide- ja õpiabile ning toitlustamisele.

Kuid ajapikku oleme jõudnud tõdemuseni, et sotsiaalselt nõrkadel peredel tekib nn õpitud abituse sündroom ning lapsevanemad lükkavad laste kasvatamise meelsasti kooli ja päevakeskuse õlgadele. Seetõttu peame üha vajalikumaks tegevusi, mis suunaksid lapsevanemaid

kasvatustsentsis osalema.

Kogu meie töö on oma olemuselt preventiivne. Kuna soovime, et ennetustöö oleks võimalikult viljakandev ning sekkumine abi vajava lapse ellu oleks varajane, siis otsustasime kaasata aktiivselt kasvatustsentsi just noored rasedad ja emad, kes ise on pärit vaestest või probleemsetest peredest. Loodame, et tõstes noorte emade teadlikkust laste kasvatamisel ja oma lastega suhtlemisel, ei vaja need lapsed tulevikus päevakeskuse abi. Sellise tegevuse käigus tekib juba iseenesest noorte emade endi toetav võrgustik, mis aitab neil kriisiperioode üle elada, üksteiselt tuge saada ning kogemusi vahetada. Just sel aastal oleme kogu Caritas Tartu töös tähtsustanud individuaalset lähenemist. Erinevalt riiklikust sotsiaalhoolekandest saame endale lubada seda "lüksust", et süüvime üksikjuhtumitesse. Teadvustame endile iga inimese erilisust ja vajalikkust. Meie unistuseks on olukord, kus Caritase poolt abi saanud inimesed kunagi ka teistele abivajajatele käe ulatavad. Nõrgemaid aidades saame ise veelgi tugevamaks.

Tegevus Narvas

Narvas sai tõeline tegevus alata tänu sobivate ruumide olemasolule kiriku hoones ja muidugi tänu motiveeritud inimestele, kes läbi aastate ja raskuste on vapralt vastu pidanud. See on ainuke meie Caritase allharudest, mis toimib omamoodi isemajandavana: Narva lastepäevakeskuse ülalpidamiseks vajalikud summad tulevad sissetulekuna kasutatud esemete poest, mida Caritas seal peab. Keskmiselt on hoolealuseid, riskiperedest pärit lapsi olnud 16, mis johtub keskuse vastuvõtuvõimest ja ka sellest, et meie arvates pole mõtet teha „platsilüpsi“ ehk massitööd. Töös riskilastega loeb individuaalne lähenemine ja enese panustamine individuaalselt – nii, et igaüks reaalselt tunneks meie armastust.

Lapsed tegelevad meie kinderstubes õpetaja käe all koolitundide ettevalmistamisega, mängivad ja teevad näputööd ning saavad seejuures ka toidetud ja hoolitsetud.

Narva ja üldse Ida-Virumaa esitavad meile aga palju enam väljakutseid, kui me praegu oleme suutelised vastu võtma, sest sealsed sotsiaalsed probleemid on Eesti suurimad ja Caritase prioriteediks on sotsiaaltöö tõhustamine selles piirkonnas juba lähitulevikus.

Ahtme ja Sillamäe

Caritase Ahtme keskuses jätkub meditsiinilise abi osutamine vähekindlustatud inimestele ja samas ka nõustamis- ja abitöö noorte ja üksikemadega. Meie sealse personali puhul peame eriliselt ära märkima nende väga suurt pühendumist ja motiveeritust, sest kogu tegevus toimub lausa olematute rahaliste vahenditega – , kuid, nagu näha, on missioonitunne ikka palju olulisem. Sillamäe majas leiavad sageli aset laste- ja noortelaagrid, see on jätkuvalt mõnus koht väga erinevatele lastele.

Näiteks juulis olid seal kaheksapäevases ühislaagris koos 12 prantsuse gaidi ja 12 probleemset poissi Tallinnast – ja kõik laabus suurepäraselt.

Taluprojekt

„Eesti talu õpetab eesti keelt“ on juba 7 aastat vahendajaks vene keelt kõnelevate laste ja eesti talude vahel. Selle aja jooksul on taludes viibinud umbes 450 last 750 vahetuses. Lastel on olnud võimalus veeta 3-4 nädalat looduslikus ja tervislikus keskkonnas, õppida eesti keelt, tutvuda eesti maakultuuriga ja jõudumööda aidata kaasa talutöödes. Asi sai alguse suvel 1997, mil kaksteist Ahtme, Narva, Sillamäe ja Kiviõli katoliku koguduse liikme last said veeta kuu maal. Edasi aga laienes projekt iga aastaga, üha rohkem lapsi ja talusid on meie võrgustikus – maksimaalselt on ühe korraga olnud taludes ligikaudu 200 last.

Caritasel on oma kindel talude-koostööpartnerite võrk. Valdavalt on projektis osalenud talupered majanduslikult heal järjel, nad on aktiivsed, missiooni-tundelised, valmis igati tutvustama ja lähendama vene lastele eesti keelt ja kultuuri. Talupered on omandanud teadmisi Caritasel korraldatud kasupereõppe- ja suhtlemiskursustel ning esmaabikursusel. Kindlust on andnud omavahelised arutelud sügisestel talupäevadel.

Lapsed, keda taludesse saadetakse, tulevad nii probleemideta kui probleemsetest peredest (mistõttu on taluprojektil tugev sotsiaaltöö-alane aspekt) ja olulisel määral ka lastekodudest. Kokkuvõtteks võib öelda, et eesti keele õpetamine vene lastele taludes on olnud väga tänuväärne töö ja ennast igati õigustanud. Taluõppena ei ole keeleõpe pelgalt kuiv tuupimine, vaid loomulik protsess, toimudes suhtlemise ja igapäevase tegevuse kaudu terves elukeskkonnas. Mitmed taluprojektis osalenud noored, kes jätkavad oma haridusteed eestikeelses kõrgkoolis, on tunnistanud, et said aluse oma heale eesti keelele just talus. Ning lisaks keeleõppele saavad nad ka puhkust ja stressivaba sotsiaalset lävimist, mis on pahatihti olulisemgi.

Emadeprojekt

Üks Caritasel 2003. aasta uutest projektidest on alaealiste emade psühholoogiline nõustamine ja gruppitöö. Projekt sai alguse veebruarikuus, mil moodustasime Tallinna linnaosa sotsiaalhooldekandest meile suunatud 15 kuni 18 aastastest tüdrukutest 10liikmelise grupi, kellest mõned olid juba emad ja osa alles lapseootel. Caritases pakume neile psühholoogilist ja sotsiaalset tuge – õpetame praktilisi ja toimetulekuoskusi ning aitame lähendada igapäevaelus eettulevaid probleeme. Meil käivad külas erinevate erialade spetsialistid lastearstidest lektoriteni, kes õpetavad, kuidas lapse ja enda eest hoolitseda. Samuti toimuvad laste loov-

tunnid, kus Christina Lään õpetab montessorii pedagoogikale tuginedes, kuidas läbi loov- ja koostöö ema ja lapse vahelist tugevat emotsionaalset sidet luua ja lapse vaimseid oskusi arendada. Üks põhimõte, millest me lähtume, on see, et laps ei takistaks ka ema enda arengut. Seega on meie eesmärk, et tüdrukud jätkaksid ka pärast sündimist oma kooliteed. Selles osas pakuvad oma abi vabatahtlikest õpetajad, kes annavad järeleaitamistunde. Rõõmuga võime tõdeda, et kuigi kõigil kümnel emal oli projekti alguses tõsisid kahtlusi oma tuleviku ja hakkamasaamise osas, siis tänaseks on kümnest emast kuus jätkanud õpinguid ja nad on üksteisele toeks ka väljaspool gruppitööd.

Projekti käigus selgus, et alaealiste emadele ei osuta piisavalt mõistvat suhtumist ei kool ega ühiskond. Seepärast on meie grupi liikmed uhked, et neil on koht, kus koos käia ja oma muresid ning rõõme teistega jagada.

Caritase õppefilmid

Kevadel tõi Caritas vaatajani õppefilmi „Tegi pätti 1“. Nii eesti- kui venekeelses versioonis valmistatud ja VHS-kassetidel tasuta üle Eesti laiali jagatud õppefilmi

Pereprojekti lapsed tunnevad end Piritä kloostri sotsiaaltöö ruumides koduselt.

esmaeesmärgiks on kriminaalkuritegedega seotud seadusesätete tutvustamine noortele, nt alates sellest, keda võib vahi alla võtta ja kes kuulub üldse kriminaalvastutuse alla. Intervjuudes erinevate institutsioonide – politsei, kohus ja kriminaalhooldus – esindajatega ning ühe vanglas istuva poisi enda mälestuste abil kujutatakse erinevaid arengukäike, mis võivad ees oodata alaealist, kes on juba 14 aastat vana ja keda võib võtta kriminaalvastutusele. Sihtgrupiks on esmalt kõik gümnasistid 10.–12. klassist, kellele seda saab näidata ühiskonnaõpetuse tundides ja just nende intellektuaalse vastuvõtuvõimega on kõige enam arvestatud. Kasseti juurde kuulub 32-leheküljeline A5 formaadis brošüür – abimaterjal õpetajale, milles tutvustatakse seadusi lähemalt, tuuakse näiteid, mida saaks tunnis kasutada pärast filmi vaatamist. Silmas on peetud eeskätt noorsoopolitsei ja kriminaalhoolduse noortele suunatud vajadusi ja soovitusi – nendega koostöös film ongi valminud. Teiseks on kassett komplekteeritud voldikuga, mis sobib lugemiseks õpilastele: selles on kirjas olulisemad õigused ja kohustused, mis puudutavad karistusseadusega seonduvat.

Eeloleval kevadel on oodata järge: hetkel on valmimas „Tegi pätti 2“, mis tutvustab noorele vaatajale noortevanglate (Maardu ja Viljandi) siseelu. Nende filmide valmimisel oli keskne roll küll Caritase kanda, ent tegevuse käigus moodustus võrgustik väga paljude riiklike institutsioonide esindajatest ja tekkis viljakas koostöö, sest Caritas osutab siin avalikule sektorile abi ühes väga raskes valdkonnas: alaealiste kriminaalpreventsioonis.

M-matkad

Juunis 2003 käivitas Caritas M-matkad kui spetsiaalse projekti, mille sihtgrupiks on poisid vanuses 13–17, kellega tehtav töö kuulub kuritegevuse ennetamise valdkonda. Noorukid suunatakse M-matkade programmi noorsoopolitsei, alaealiste komisjonide või kriminaalhoolduse kaudu. Kõik M-matkad on kõigile osalejatele tasuta. Lühidalt öeldes on tegu kolmepäevaste militaarse kallakuga matkalaagritega kuni 12 noorest koosnevatele gruppidele kolme täiskasvanud instruktoriga. M-matkadega on alaliselt tegelemas kaks Caritase instruktoriga, ülejäänud erinevate ametkondade spetsialistid ja ka üliõpilased osalevad vabatahtlikena.

Osalejatele antakse sõjaväe seljakotid, magamisalused ja -kotid, katelokid jm vajalik matkavarustus. Igaüks saab päriselt endale ka erilogoga T-särgi. Metsades õpitakse laagrielu, tehakse militaarset sporti, vahepeal külastatakse ka piirivalvureid ja sõjaväeosi.

Meie laagrite printsiip on: seal pole vaba aega. Magada ja end vabalt tunda saavad kodus neist enamik, meie laagrites pole kummakski nimetatud tegevuseks suurt võimalust jäetud.

Seniste tegevuskuude jooksul on juba välja kujunenud mõningane jätkukontingent, keda on kaasatud korduvalt ja kellega saab teha edaspidist prosotsiaalset tööd. Seega

on ülalkirjeldatud lähenemisviis end õigustanud ja kavatseme seda tegevust jätkata ning laiendada. Juba

M-matkadel on garanteeritud vaid rohkelt füüsilist tegevust ja vähe und.

kaasatud noored näitavad enamasti üles jätkuvat huvi taolise, rõhutatult mehelikus tegevuses osalemise vastu – ning seda ka talvel, karmimates tingimustes. Samuti toimuvad nimetatud sihtgrupi poistele vanglaekskursioonid, jalgrattamatkad ja ronimisharjutused. Projekti üle teostab kontrolli ja abistab korraldamisel M-matkade ümarlaud, mille liikmed on peamiselt jõustruktuuridest ja avaliku sektori institutsioonidest.

Ja palju muud...

Ei ole võimalik siinkohal üles lugeda kõiki meie projekte ja tänada kõiki meiega seotud häid inimesi –, ent nad on kõik meie mõtetes ja palvetes. Olgu veel ülevaateks organisatsiooni kohta, et Caritas Eesti kuulub aktiivselt mitmetesse liitudesse ja organisatsioonidesse, osaledes kolmanda sektori arendamisel nii Eestis kui rahvusvahelisel tasandil. Ja see kõik on teostatud üsna väikese koosseisuga: põhitöötajaid 8, projektitöötajaid keskmiselt 15 ja 10 püsivat vabatahtlikku. Lisaks muidugi kümned muud kaasalööjad, peaaegu sajaliikmeline talude võrgustik jne. Meid seovad ühised elulised põhiväärtused ja soovime kõigile sama meeldivat koostöö jätkumist!

Jaano Räsä

„Olla Kristuse tunnustajad täna” Ida-Euroopa ilmik-katoliiklaste kongress Kiievis

Tänapäeval ilmikutest rääkides kasutakse tihti väljendit „magav hiiglane”. Mil viisil seda hiiglast äratada? Küsimus on terav terves maailmas, samuti siin, Ida-Euroopas. Kuidas jõuda selleni, et nüüdse aja kristlased tajusid ristimise müsteeriumi tähtsust, suurust ja kaunidust? Kuidas anda tänapäevastele Kristuse jüngritele tagasi tahe ja usujulgus – julgus jääda elu igas olukorras iseendaks? Mida teha, et nad saaksid aru oma ühisest vastutusest Kiriku missiooni ees? Nendele küsimustele, mida Paavstliku Ilmikute Nõukogu president, piiskop Stanislaw Rylko oma ettekandes esitas, otsisidki kongressi liikmed kolme päeva jooksul vastuseid.

Kongress toimus 8.–12. oktoobril 2003. aastal Kiievi lähedal sanatooriumis „Pushcha-Ozerna”. Osalesid 14 riigi delegatsioonid endise NSVLi territooriumilt, sealhulgas peapiiskop Peter Zurbriggeni palvel isa Igor Gavriltsik OP ja Toomas Vooglaid Eestist. Kongressile tulid külalised ka teistest riikidest – Saksamaalt, Itaaliast, Hispaaniast jm. Avasõnad ütles Apostellik Nuntsius Ukrainas peapiiskop Nikolaj Eterovitch, kes luges ette Püha Isa Johannes Paulus II pöördumise osalejatele: „Sellel raskel teel, mis teie rahvastel tuleb läbida..., kuulub teile, ilmik-kristlastele, eriti oluline roll, milles te olete asendamatud”.

Esimene tööpäev algas jumalateenistusega, mille pidas kardinal Ljubomir Guzar, Ukraina Kreeka-Katoliku Kiriku pea. Rääkides oma jutluses ilmikutest, kes hukkusid Siberis nõukogude vangilaagris, kuna ta ei loobunud oma kristlikest põhimõtetest, küsis kardinal: „Kui täna kõik niisama kangelaslikult oma usku tunnustaksid, kas meil oleks siis nii palju probleeme?”

Kongressi esimest istungit alustas kardinal Miloslaw Vlk Prahast, kes osutus mahlaka huumoriga meheks. End tutvustades meenutas ta ühe noore ajakirjaniku veidi iroonilist küsimust pärast tema kardinaliseisusesse tõstmist: „Härra kardinal, mis asi see teil peas on?”, pidades silmas punast kardinalimütsi. „Nagu teate,” vastanud kardinal „on minu nimi Vlk (eesti k Hunt), ja see” (kardinal osutas oma mütsile) „on kõik, mis Punamütsikesest järele jäi.” Oma ettekandes teemal: „Kiriku missioon kolmanda aastatuhande alguses” ütles kardinal Vlk, et Kiriku esmane missioon on anda tunnustust Kristusest. „Inimesed vajavad avastust, et Jeesus Kristus on lootuse allikas. Just ilmikud mängivad

selle ülesande täitmisel esmast rolli”. Samuti märkis kardinal, et ilmikud, olles kristlased, peavad tegema esimese sammu teiste inimeste poole, looma armastuse välja – see on uue evangelisatsiooni mudel. „Me elame ja töötame kaasajas, kuid me teame, et oleme määratud taeva jaoks, seepärast on kõigis meie tegemistes igaviku mõõde.”

Ettekandes „Olge Minu tunnustajad: ilmikute aeg” ütles piiskop Stanislaw Rylko muuhulgas: „Maailm vajab teid, kristlasi, sest ainult Kristus (ja mitte keegi teine) saab anda inimese elule täieliku ja otsustava tähenduse. Meie, kristlased, ei pea ennast maailma ees väheväärtuslikena tundma, sest meil on midagi palju väärtuslikumat võrreldes kõige maailmas olemasolevaga, ja ainult meie saame seda kinkida... Tänapäeval on kõigil mandritel palju kristlasi, kes püüavad pidevalt elada evangeeliumi järgi – tõeliselt ja radikaalselt, isegi erakordselt rasketes oludes. Nende eeskuju näitab meile, et me võime ka tänapäeval olla tõelised kristlased ning et see valik toob inimese ellu suure rõõmu ja tõelise õnne.”

Teise päeva esimeses ettekandes valgustas peapiiskop Tadeusz Kondrusiewicz Vatikani II Kirikukogu dokumentide alusel kirikukogu nägemust ilmikutest kirikus, ilmikute rolli ja ülesannet koguduses, nende võimalusi jumalaseisuga kuulutamisel. Ilmikud võivad olla kutsutud koostööle piiskoppide ja preestritega Sõna teenimisel, kui seda nõuab kogukonna hüväng: „Seepärast ärge kartku preestrid pöörduda ilmikute abi poole, kes on niisamuti kutsutud apostolaadile, hea sõnumi kuulutamisele, jumalarahva pühitsemisele ja nende juhtimisele teenimises... Tänu sellele asuvad nii preestrid kui ka ilmikud tõeliselt „oma kodus”. Ka peapiiskop Kondrusiewicz pani oma panuse kongressi anekdotide salve, objektiks taas kardinal Vlk. Nimelt olla tšehhid, kui Miloslaw Vlk määrati Praha peapiiskopiks, palunud paavstil veidi muuta evangeeliumi. „Kuidas saab muuta evangeeliumi?”, imestas paavst, „Miks seda peaks tegema?”. „Evangeeliumis on ju öeldud: „ma saadan teid kui lambaid huntide sekka”, aga nüüd saadetakse meie sekka hoopis Hunt (tšehhi k Vlk)!”

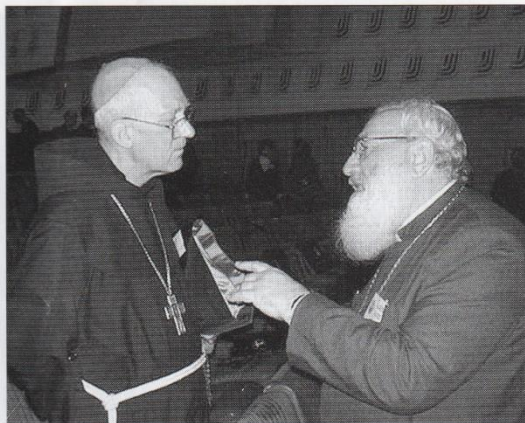
Professor Guzman Carriquiry peatus oma ettekandes „Kasvada usus: osaduskondade ja liikumiste panus Kiriku missioonis” ilmikute liikumiste viiel peamilisel tunnusmärgil: kiriklikkus; usu ja elu ühendus; osaduse

müsteeriumi lihakssaamine; ehe katoliiklus ning koostöö armuga, mida saadakse ja teistega jagatakse. Nende põhimõtetega kooskõlas elades kannab misjon rikkalikku vilja.

Kuulajaid liigutas sügavalt ettekanne teemal "Märtrite veri kui uue elu seeme", mille pidas kolmandal päeval Minski-Mogiljovi peapiiskop Kazimir Swiatek, kes on sündinud Valgas. Ettekandel kõneles piiskop oma isiklikust kogemusest preestrina nõukogude ajal – väljasaatmised, tagakiusamised, kiriklike struktuuride taassünd. Ta meenutas ka "vanaemade" kangelaslikkust, tänu kellele säilis usk.

Josef Maj rõhutas oma ettekandes "Ut unum sint: ühtsuse and ja väljakutse", et paavst Johannes Paulus on nimetanud oikumeeniat üheks oma pastoraalsetest prioriteetidest.

Kongressi kokkuvõtteks võiksid kõlada peapiiskop Tadeusz Kondrusiewicz sõnad, et kõik tema ootused ilmikute suhtes on sõnastatud juba kongressi peamises mõttes: "Olla Kristuse tunnistajad täna" – eilne päev on juba möödas, me peame täitma oma tänast ülesannet;

avastada oma tänase päeva missioon ja viia see ellu, valmistudes homseks. Johannes-Paulus II ütles oma pöördumises kongressil osalejate poole: "Ilmikud, teie rolli Kirikus ei asenda keegi". See tähendab, ükski preester ega kloostrioide ei täida seda ülesannet, mida Issand ilmikult ootab. Kui ilmikud jäävad passiivseks, tekib Kiriku elus paigalseis.

Isa Igor Gavriltsik OP
Toomas Vooglaid

Palve preestrikutsumuste eest

Meie Isa,
et Sinu nime pühitsetaks,
anna meile pühaduse Vaimu;
et Sinu riik tuleks,
vali meie hulgast prohveteid;
et Sinu tahtmine sünniks,
kutsu noori end järgima.

Et Sinu leiba jagataks,
vali meie hulgast teenreid,
kes leiba murraksid;
et me elaksime andeksandmises,
anna meile oma halastuse teenreid.

Hoia meid, et me ei satuks kiusatusse
loobuda meelekindlusest,
järgides Jeesust – Sinu Läkitatut,
Sinu Poega ja meie venda.
Aamen.

Isa Sergejs halastuse misjonäridega

Intervjuu isa Sergejs Ivanovsiga

7. novembril pühitses piiskop Vilhelm Lapelis (Liepajast) Tallinna Pühade Peetruse ja Pauluse kateeraalis preestriks dominikaanivend Sergejs Ivanovsi. Esitasime talle mõned küsimused.

Rääkige palun oma perekonnast.

Sündisin 15. juunil 1972. aastal Aluksnes (Lätis) pere kolmanda lapsena. Mul on kolm venda. Me elasime Aluksne rajoonis. Suuremalt jaolt kasvatas mind vanaema. Meie küla Liepna oli omapärane selle poolest, et seal oli kolm kirikut: õigeusu, luteri ja katoliku kirik, tegutsesid ka baptistid. Tänapäevani on need neli usutunnistust meie külas ja terves Lätis aktiivsed ja arvestatavad. Kõik mu sugulased on õigeusklikud; ainult mu tädi, kes abiellus katoliiklasega, tema pere, mina ja mu noorem vend oleme katoliiklased.

Millal kohtasite esimest korda dominiiklasi?

1993. aastal noortelaagris. Dominikaani-isad korraldasid igal aastal laagri, mida nimetati "Elu ristteeks."

Miks Te valisite just dominiiklaste ordu?

Kuna selle ordu preestrid olid esimesed, keda ma kloostrit otsides kohtasin, kui tahtsin kloostrisse astuda.

Millal ja kuidas saite aru, et tahate preestriks saada?

Preestrikutsumuse avastasin enda jaoks alles kloostris olles. Alguses tahtsin olla lihtsalt dominikaani vend. Kui mind Poolasse õppima saadeti, siis preester, kelle ülesanne oli meid kloostrielusse sisse juhatada, ütles: "Teil Lätis ei jätku preestreid. Õpi ja pärast vaatame, mis sinust saab." Oma hinges ei suutnud ma kaua sellega leppida, aga kloostris tuleb kasvataja tahet võtta Issanda tahtena. Elasin üle mitu rasket kriisi. Samas, Lätis praktiliselt olles nägin inimeste raskusi ja kannatusi, kes ei saanud missal osaleda ega pihil käia, sest oli vähe preestreid. See oli aeg, mil ma üha rohkem ja rohkem Jumala tahte avanesis.

Kas Te spordiga tegelete?

Kooliajal proovisin raskejõustikuga tegeleda, aga pärast üht ebaõnnestunud treeningut oli spordiga kõik läbi. Kloostris, üliõpilasena, määrati mind spordiürituste eest vastutavaks – siis ma sain aru, et Jumalal on huumorimeelt.

Millist tööd olete teinud?

Lapsepõlves mängisin sageli kondiitrit ja kokka. Pärast kooli lõpetamist õppisingi kokaks. Töötasin pagaritöökojas

... dominiiklastega

... emaga

tehnoloogina ja koolis kulinaariaõpetajana. Kahjuks pärast filosoofia- ja teoloogiaõpinguid kadus selle vastu huvi. Siin Tallinnas teeme kordamööda süüa – ühel nädalal üks vend, teisel nädalal teine. Nii nagu kaks perenaist ei mahu ühte kööki, nii ka kaks preestrit ühe pliidi äärde.

Mida Teile meeldis lapsepõlves lugeda ja mida praegu loete?

Enda jaoks lugema hakkasin alles kloostris – koolis lugesin seda, mida pidi. Mulle meeldis kirjandeid kirjutada, käisin konkurssidel. Selleks, et kirjandit kirjutada, lugesin raamatute kokkuvõtteid. Luuletused meeldivad. Praegu olen avastanud enda jaoks Coelho. Vahel annab isa Vladimir midagi ja siis ma ei suuda kuidagi raamatut käest panna. Mulle meeldivad ka filmid, draamad – nagu igale latgalile (ma ei ole lätlane, vaid latgal).

Kuidas Te Eestisse sattusite?

Esimest korda käisin Tallinnas novitsiaadi ajal, 1996. aastal. Seejärel tulin juba mitmel korral. Meie ordu peavikaar Balti riikides suunas mind Tallinna kloostrisse. Kloostriks on tavaline, et sõidad sinna, kuhu saadetakse.

Millised on Teie ülesanded Tallinnas?

Ülesanded on nagu preestril ikka – pühitseda püha missat koos usklikuga ja neilt pihti vastu võtta. Koguduses ma teenin laste usuõpetajana, viin läbi tunde vene ja poola keeles. Kloostriks vastutan majandusasjade eest, samuti kirjutan Läti ajalehtedele. Käin ka Ema Teresa ödede juures missat pidamas.

Mult on ka jutlusi tellitud – Lätis antakse igal kuul välja väike raamatuke, kus on kirjakoht ja pühapäeva kohta jutlus.

Kas elu Eestis ja Lätis on millegi poolest sarnane?

Kui pean võrdlema, siis eestlased ja kuramaalased on üsna sarnased – suheldes hoiavad distantsi, mõttelaad on samasugune. Mul pole eestlastega kontakti, seetõttu ei oska rohkem öelda. Ma alles õpin eesti keelt, ei saa veel suhelda.

Teie preestrikspühitsemiseks tuli Tallinna palju lätlasi. Kes nad olid?

Kolmandast ordust, sõbrad. Samuti noored Liepajast. Isa Peteris tegeleb nendega. Ta õpetab koolis religiooni ja eetikat. Oleme Liepajas kloostris kohtunud, samuti palverännakutel. Tulid ka mitmed Läti preestrid, kellega saime sõbraks juba tolles noortelaagris 1993. aastal.

Kui kauaks Te Eestisse jääte?

See sõltub asjaoludest ja vajadustest.

Isa Sergejsi küsitles Külli Jõe

Paavst kuulutas Ema Teresa õndsaks

Enam kui 100 kardinali ja mitmed piiskopid osalesid ülemaailmsel misjonipäeval aset leidnud õndsaks-kuulutamise tseremoonial.

Õndsakskuulutamisel viibis ligi 500 sini-valgetes sarides halastuse misjonäri ja Õde Nirmala Joshi – Ema Teresa ametjärglane – Halastuse Misjonäride ordu ülemõde. Esimestes ridades olid aga kohad 3500 vaesele. Kohal olid ka õigeusu kiriku esindajad ja kaks moslemikogukonda Albaaniast, Ema Teresa kodumaalt. Tseremoonial osales ka Monika Besra, hindulanna, kes Ema Teresa eestkostel paranes.

IArmulaualiturgiasse oli lisatud India rituaal Arati – kummardumise ja austusavaldusrituaal, mis väljendab lähedust Jumalaga. Rituaali käigus ohverdasid värvilistes sarides tantsivad hindu naised viirukit ja lilli, millega nad kaunistasid Pühima Sakramendi.

Jeesuse jälgedes käies sai Ema Teresast “Hea Samaarlane,” kes võttis ette “armastuse ja teenimise teekonna, mis ületab igasuguse inimloogika,” ütles paavst jutluses.

“Kes teie seas tahab olla esimene, olgu kõigi sulane, (Mk 10, 44). Need Jeesuse sõnad jüngritele osutavad tee, mis viib evangeelse suuruseni. See on sama tee, mida Kristus käis kuni ristini, armastuse ja teenimise tee, mis ületab igasuguse inimloogika. Olla kõikide ori! Ema Teresa Kalkuttast, Halastuse misjonäride ordu asutaja, juhendus sellest loogikast. Olen isiklikult tänulik sellele vaprale naisele. Hea Samaarlasena läks ta kõikjale, et teenida Kristust vaesematest vaesemates. Isegi konfliktid ja sõjad ei suutnud teda peatada.

Kas pole tähendusrikas, et tema õndsakskuulutamine toimub päeval, mil Kirik tähistab ülemaailmselt misjonipäeva. Oma eluga evangeeliumist tunnustust andes tuletab Ema Teresa kõikidele meelde, et Kiriku evangeelne missioon väljendub armastuses, mis saab toitu palvest ja Jumala Sõna kuulamisest.”

Paavst määras Ema Teresa mälestuspäevaks 5. septembri – päeva, mil ta sündis taevas.

Loodame, et Roosipärja aasta on millegi algus

Apostellik kiri “Rosarium Virginis Mariae” võeti vastu ja seda hinnati kõrgelt. Vatikani konsultant ja teoloog, karmeliidipreester Jesus Castellano Cervera ütles Roosipärja aastale tagasi vaadates: “Ühest aastast ei piisa.”

“Roosipärg on teemooon vaimulikus elus, teekonnal läbi Kristuse ja Maarja elu müsteeriumite,” ütles isa Castellano. “Paavst kutsus meid üles palvetama ja rõhutas palvet, millest saab kontemplatsioon ning seega elu ja

usu, meele ja südame põiming.”

Peale selle on uued, valgusrikkad müsteeriumid rõõmuga omaks võetud. Eelkõige seetõttu, et need täidavad tühimiku ja annavad võimaluse siseneda Kristuse müsteeriumisse ristimise; kirstustamise, mida pühitsetakse nii Lääne kui Ida pärimuses; Kaana pulmapeo – müsteerium, kus Maarja on kohal; ning viimse õhtusöömaaja ja armulaua kaudu, millesse Jeesus paneb kogu oma elu, enne kannatusele ja ülestõusmisele vastuminemist.”

Niivõrd tähendusrikka dokumendi vastuvõtmiseks ei piisa ühest aastast. “Seda kirja tuleb üha sügavamalt mõista ja uutele põlvkondadele edasi anda. Et seda teksti läbinisti mõista, tuleb jääda Kristuse palge ette, vaadelda teda Maarja ja Kiriku silmadega.”

Oikumeenia vajab vaimsust ja palveid

Vatikan, 4. november 2003. “Ilma palve ja vaimuseta ei saa oikumeenia teel edasi jõuda,” ütles Johannes Paulus II läkituses Kristlaste Ühtsuse Edendamise Paavstlikule Nõukogule.

Seepärast rõhutas paavst iga-aastase kristlaste ühtsuse eest palvetamise nädala tähtsust, mida tähistatakse 18.-25. jaanuarini. 2004. aastal on selle teema: “Oma rahu ma annan teile.”

Läkituses toonitas ta, et palvenädalat peaks “tähistatama laialdaselt ning see ei tohiks muutuda rutiiniks.” Vastupidi, seda algatust “peab pidevalt hingestama siiras püüd üha enam pühenduda kõikide ristitud inimeste ühtsuse taastamisele,” rõhutab paavst.

“Oikumeeniline tee ei ole kindlasti mitte kerge,” ütles ta. “Edasi minnes näeme takistusi hõlpsamini ja tunnetame selgemalt raskusi.” Sellega seoses tõi paavst esile “oikumeenilise vaimuse” tähtsuse.

Püha Isa kirjeldas oikumeeniliste suhete praegust seisukohta kui “vahepealset aega” pärast suurt edusammu, mis tänu Vatikani II kirikukogule selles vallas tehti. “Lootus jõuda nähtava täieliku osaduseni võib mõnikord tekitada valulisi reageeringuid nende hulgas, kes asjade kulgu iga hinna eest kiirendada tahavad või nende seas, keda heidutab pikk tee, mis veel läbi käia tuleb,” ütles Johannes Paulus II. “Ent meie paneme end oikumeenia kooli ja õpime elama sel vahepealsel ajal alandlikus usalduses, teades, et igal juhul on see tee, millelt tagasi ei pöördata,” lisas ta.

Oikumeenia ei ole “lisandus Kiriku traditsioonilisele tegevusele,” öeldakse läkituses. Vaid ta on “Kiriku elu ja tegutsemise orgaaniline osa.”

Johannes Paulus II määras ametisse 30 kardinali

Vatikan, 21. oktoober 2003. Johannes Paulus II määras ametisse 30 uut kardinali, kelle nimed ta kuu aega varem teatavaks oli teinud, jättes 31. kardinali nime saladuseks, ja kutsus üles olema Kirikule ustavad "vere valamiseni."

30 uut kardinali andsid pühaliku töotuse olla kuulekad ja ustavad Kirikule ja apostel Peetruse ametijärglasele. Paavst andis igauhele punase baret'i ning bulla kardinaliks nimetamise kohta. Selle ameti päritolu kohaselt seatakse kardinalid ametisse Rooma piiskopkonnas. Jutluses rõhutas Püha Isa kardinalide ülesannet, kes peavad olema valmis "ohverdama" oma elu armastusest Kristuse ja Kiriku vastu.

Uued kardinalid abistavad paavsti Rooma kuurias või teenimistöoga peapiiskopkondades. Vanemad kardinalid pühenduvad katoliku doktriini uurimisele ja kaitsmisele ning oikumeenilisele dialoogile.

Jutluses palus Püha Isa, et nad oleksid "alandlikud ja omakasupüüdmatud vendade teenrid, põgenedes igasuguse kiusatuse eest ametikõrgendust või isiklikku kasu taotleda. Üksnes sel juhul, kui te saate teenriks, täidate te oma ülesande ja aitate Peetruse ametijärglasel omakorda 'teenrite teener' olla."

Järgmisel päeval pühitses paavst koos uute kardinalidega missat ja andis neile ametisümbolina sõrmused. Nüüd kuulub kardinalide kolleegiumisse 195 kardinali, kellest enam kui 120 on alla 80aastased ja seega võivad hääletada paavsti valimisel.

Moraaliteoloogide kongress

Roomas toimus 20.–22. novembril rahvusvaheline moraaliteoloogide kongress Johannes Paulus II entsüklika "Veritatis splendor" teemal.

"Moraal peaks lähtuma kohtumisest Kristusega ja mitte ettekirjutuste kogumist – see on kohtumine armastuses," ütles Vatikani Usudoktriini Kongregatsiooni prefekt.

"Entsüklika avardab moraaliteoloogia vaatevälja." Kardinal rõhutas, et Jeesus Kristus on moraalil kesksel kohal. "Kui kohtutakse Jeesus Kristuse elava isikuga, saab sellest armastusest alguse kõik muu," selgitas ta. Kongressil toodi esile armu ja moraalil vaheline seos, rõhutades, et moraal ei ole kaugeltki pelgalt üksikisikut puudutav teema ega midagi kogudusest lahusolevat, vaid tal on kiriklik mõõde.

Peapiiskop Antonio Canizares Toledost viitas ka usu ja elu eraldamise probleemile: "Me ei ole iseenda südame-tunnistus. Me ei ole iseenda valgus. On olemas valgus, mis tuleb ülalt."

Kristlik moraal lähtub ilmutusest, ega rajane üksnes mõistuslikel järeldustel.

Vaadeldi ka moraaliteoloogi kutsumust – analüüsida

sügavuti head ja kurja inimkäitumises Katoliku Kiriku õpetuse kohaselt.

Relativism kirikus

Kristluse väljakutse: kuulutada tõe relativismiajastul. Paavsti läkitus kümne aasta möödumise puhul entsüklika "Veritatis splendor" väljaandmisest.

"Ümbruses, kus kõike kahtluse alla seatakse ja suhteliseks peetakse, tuleb kristlastel ja eriti nende karjastel sõnastada tõe tuginevaid otsustusi.

Üle kõigi möödumise kultuurimuudatuste on tõelised need reaalsused, mis ei muutu ja mille põhialus on Kristus, kes on seesama eile, täna ja igavesti. Tema on "printsip" mis võttes omaks inimese loomuse, näitab inimesele lõplikus valguses tema põhiolemust ja seda, kuidas on võimalik armastada Jumalat ja ligimest.

Kristliku moraalil allikas ei ole inimkultuur, vaid Jumala plaan loomises ja lunastuses. Paasamüsteeriumis ja meie kui Jumala laste müsteeriumis nähtub kõige säravamalt inimeste eriomane väärikus.

Püha Isa mõonab, et tänapäeval on Kiriku karjastel, ekspertidel ja kristliku moraalil õpetajatel üha raskem olla usklikele toeks tõepärase otsustuste sõnastamisel, ümbruses, kus pääsemist toov tõe kahtluse alla seatakse ja moraaliseadus seisab silmitsi laialtlevinud relativismiga.

Kirik kinnitab oma kasvatustöös "pilgu Ristile ja kuulutab selle lunastavat ohvrit. Nii on ristilöödud Kristuse vaatlemine kuninglik tee, mille Kirik päevast-päeva peab üha edasi minema, kui ta tahab mõista vabaduse kogu tähendust: iseenda andmine Jumala ja oma vendade teenistusse. Osadus ristilöödud Issandaga on põhjatu allikas, millest Kirik lakkamatult jõudu ammutab, et elada vabalt, end anda ja teenida."

Kardinal Joseph Ratzinger: relativism on "meie ajastu suurim probleem"

Religioonidevahelisest dialoogist on saanud teoloogia tulipunkte ja kardinal Ratzinger annab oma panuse, avaldades uue raamatu "Usk, tõe, sallivus – kristluse ja maailma religioonid".

"Tegelik probleem on tõe probleem," kirjutab Usudoktriini Kongregatsiooni prefekt. Relativism, mis on väga laialt levinud ja mille kohaselt on kõik arvamused õiged (ka siis, kui need üksteisele vastanduvad), ka teoloogias, on meie ajastu suurim probleem.

Kas relativism on tõepoolest sallivuse jaoks vajalik eeltingimus, kas religioonid on tõesti kõik võrdsed, kas on võimalik teada tõe?

"Näib, nagu oleks sallivus ja teistest lugupidamine

surunud peale idee, et kõik religioonid on võrdsed. ... Jeesus Kristuses, uues annis, oleme saanud kõige olulisema annu – tõe – ja seetõttu on meil kohustus see teistele anda,” märgib kardinal Ratzinger.

“Väidet, et tegelikult on üks tõe, mille leiame ajaloos, Jeesus Kristuse isikus ja Kiriku usus, peetakse fundamentalismiks ning see tundub justkui püüd hävitada kaasaegset vaimsust ja ähvardus selle ülima hüve – sallivuse ja vabaduse – suhtes,” möönab kardinal.

Ometigi, “tõest loobumine inimest ei päästa,” kinnitab ta. Vastukaaluks viib kristlik usk järjekindlalt tõe küsimuse suunas, meele pidades, et tõe ei tee kellelegi liiga.

“Kristlik usk puudutab kõiki inimesi ainult siis, kui see on tõe,” jätkab kardinal Ratzinger. Muidu on see pelgalt ühe kultuuri väljendus.

Uues maailmas, kus pole dogmasid või kus ainus dogma on relativism, mille kohaselt kõik arvamused on õiged (isegi kui nad üksteisele vastanduvad), on suureks väljakutseks tagada, et usk ja mõistus kokku saaksid.

Aga kui tõe on võimalik leida, missugune saab siis olla erinevate religioonide vaheline suhe? Kardinal vastab küsimusega: “Kas inimene ei peaks uurima, püüdma südametunnistust puhastada ja sel viisil lähenema – vähemalt sedagi! – puhtamatele religioonivormidele? Kristlased peaksid seega edasi andma mitte üksnes institutsioonide ja ideede korrastatud kogumit, vaid nad peavad kogu aeg püüdma jõuda usu sügavusse, tõelise kokkupuuteni Kristusega.”

“Inimesed jõuavad Jumalale lähemale südametunnistuse kaudu ja tänu Jumala vaiksele ligiolule südametunnistuses, mitte aga kuulutades pühaks olemasolevat, mida võib leida siin ja praegu, kuid mis ei lase inimesel sügavamalt otsida,” kinnitab kardinal Ratzinger.

Euroopas on puudu lastest, aga ka vanematest

Itaalia piiskoppide konverentsi läkitus Elu päevaks Rooma, 24. nov 2003.

1. veebruaril 2004 tähistatakse 26. korda “Elu päeva.” Itaalia piiskoppide konverentsi alaline nõukogu avaldas sel puhul läkituse. “Ilma lasteta pole tulevikku,” kirjutavad itaalia piiskopid. “Kui lapsi on vähe, siis täiskasvanute ja eakate inimeste ühiskonnas kaob tulevik. Kellele anname edasi selle, mis me oleme, mis meie vanemad meile kunagi on õpetanud?”

Sündimuse vähenemist, rahvastiku kriisi ja elanikkonna vananemist analüüsides kinnitavad piiskopid, et probleem tuleneb ühtaegu inimesest ja ühiskonnast. “Keskendutakse üha rohkem iseendale, ollakse hõivatud enesetäiendamisega. Liigne subjektiivsus ei jäta kellelegi ruumi ja kindlasti mitte lapsele,” täpsustavad piiskopid.

Me elame “muutlikus kaasajas,” kus miski ei tohi olla kindel, vastupidav, püsiv ... Ainult olevik on väärtuslik, minevik ja tulevik mitte. Nii taandub aeg käesolevate hetkede jadaks, ilma eelneva ja järgneva. Niisuguses kultuurikeskkonnas “ei saagi lapsed kaasaegsesse elukor-raldusse sobitada. Lapsed jäävad ju alatiseks. Nad vajavad kasvamiseks kindlat perekonda; vanemaid, kes annavad neile armastust kogu elu, püsivalt.”

Läkituses käsitlevad piiskopid probleeme, millega perekonnad peavad silmitsi seisma, nagu raskused majandamisel ja osalise tööajaga töökoha leidmisel, laste-aegade vähesus ...

Ilma lasteta pole tulevikku. Ent ka ilma vanemateta pole tulevikku, tuletavad piiskopid meelde. Praegune kultuur on unustanud isaduse ja emaduse väärtuse, ka vaimulik mõttes. Puudu on lastest ja puudu on vanematest. Puudu on aga ka kasvatajatest ja õpetajatest.

Piiskopid kutsuvad üles tegutsema erinevatel tasanditel:

- perekonnas – et saada võitu enesekesksusest, mille tõttu suuremeelsust, osadust ja vennalikkust vaadeldakse kui kaotajate nõrkusi, samas kui ajaloos võib näha, et lõppkokkuvõttes on need võitjate voorused;
- ühiskonnas, tööturul ja kultuurivaldkondades, alustades meediat – et tuua esiplaanile koosolevaid, vastutustundlikke ja õnnelikke vanemaid;
- poliitikas – et seal käsitataks perekonda tõepoolest sellena, mis ta on: ühiskonna algsakesena; et riigi tuleviku kavandamine koonduks perekonna ümber; et investeeritaks lastesse, kes on meie tulevik.

Jõulusõim Eestist, autor Meeta Säär

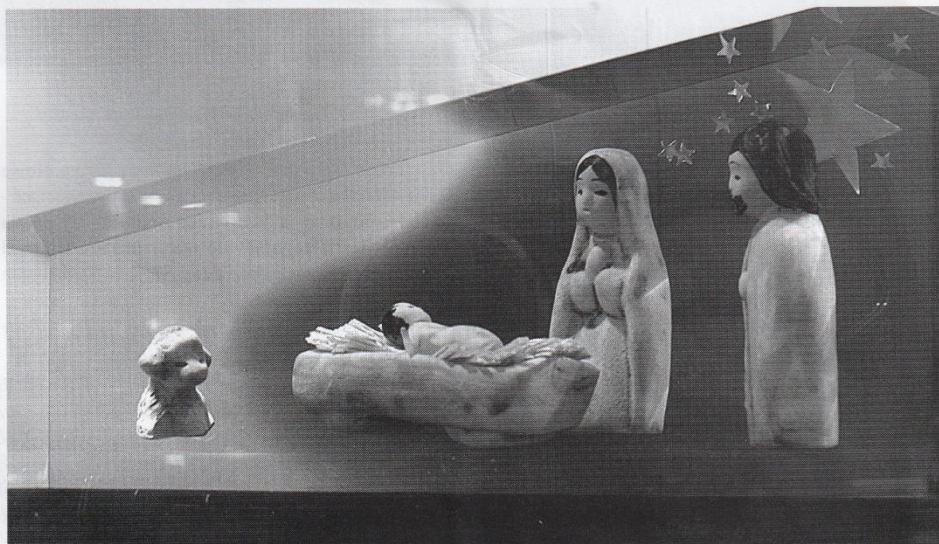
Jõulusõimede näitus

Tallinna Keskraamatukogu näitusesaalis toimus 1. detsembrist kuni 6. jaanuarini jõulusõimede näitus, mida korraldatakse katoliiklaste ja õigeusklike koostöös juba viiendat aastat. Näitusega soovitakse tutvustada erinevate rahvaste jõulusõimetraditsioone. Välja oli pandud jõulusõimed Prantsusmaalt, Poolast, Leedust, Eestist ja mujalt.

Avamisel laulis vanamuusikaansambel Rondellus. Poola Vabariigi saatkond korraldas 15. detsembril sama näituse tuules ka loengu. Lastele jutustati sellest, kuidas Poolas jõulupühadeks valmistatakse ja lõpuks said nad ka ise meisterdada.

Jõulusõim
Eestist, autor
Maren Sarapik

Jõulusõim Prantsusmaalt, Toulouse'ist, autor Alexander Charalambides

Uus preester

7. novembril – päeval, mil dominiiklaste ordu tähistatakse kõigi dominiiklastest pühakute päeva – pühitses piiskop Vilhelm Lapelis (Liepajast) Tallinna Pühade Peetruse ja Pauluse kateraalis preestriks dominikaanivend **Sergejs Ivanovsi**. Järgmisel päeval pidas isa Sergejs sealsamas ka oma esimese missa.

Narva kirik

Laupäeval, 22. novembril, tähistas Narva katoliku kogukond regulaarsete katoliku missade taastamise 10. aastapäeva.

Narva katoliku koguduse ajalugu sai alguse 19. sajandi keskel. 1907. aastal pühitseti linnas kirik, mis ehitati Peterburi arhitektide projekti järgi. Teise maailmasõja ajal purustati kirik Nõukogude armee õhurünnakute käigus, ja koguduseliikmetest jäi Narva vaid üksainus perekond.

1992. aastal andis Narva katoliiklaste elule uue tõuke isa Rein Õunapuu, tema järel sai kogudusepreestriks frantsiskaani-preester isa Augustyn. Seejärel määrati Narva püha Antoniuse koguduse preestriks isa Hugon, kes on Narva ja Sillamäe koguduste hingeekarjane tänini.

Pärast 22. novembri pidulikku missat Narvas, mida pühitses Eesti apostellik administraator, peapiiskop Peter Zurbriggen, anti Narva koguduse kahele liikmele – Longina Tšarnomorskale ja Teresa Komarovale – üle Püha Tooli orden osaluse eest Narva koguduse töös.

Orden Indrek Tarandile

Eesti endine suursaadik Vatikanis Indrek Tarand sai 24. novembril Pühalt Toolilt ordeni. Ta pälvis Püha Gregoriuse ordeni

Suure Risti teenete eest Püha Tooli ja Eesti Vabariigi suhete arendamisel. Orden antakse kõigile, kes on töötanud saadikuna Vatikanis vähemalt kaks aastat.

Õdede vahetus

2. detsembril uuendas oma töötused Halastuse Misjonäride Ordu õde **Ann Frida, MC**, kes töötas ühe aasta Eestis. Järgmisel päeval lahkus ta Eestist, et jätkata teenimistööd Itaalias.

12. detsembril saabus Tallinna uus õde, õde **Maubant MC**, kes on pärit Koreast ja enne Tallinna tulekut elas-töötas ta Roomas.

Isa Sergejs, piiskop Vilhelm Lapelis ja diakon Peeter Valk

Pühapäevakooli näitus

21. detsembril avati Peeter-Pauli kiriku krüptis peapiiskopi lahkel osavõtul pühapäevakooli näitus, lapsed esinesid väikese "jõuluteemalise etteastega", välja olid pandud joonistused, mosaiigid ja savist voolitud küünlajalad.

Pühapäevakool tegutseb pühapäeviti pärast eestikeelset missat pastoraalikeskuses kiriku kõrval, oodatud on kõik lapsed alates seitsmendast eluaastast.

Pühapäevakooli näituse avamisel

Ülemaailmne pühitsetute päev

2. veebruaril tähistati Pirita kloostri ülemaailmset pühitsetute päeva (need, kes on andnud evangeelsed – vaesuse, puhtuse ja kuulekuse – töötused) päeva. Osalesid Eestis tegutsevate nunnaordude liikmed. Missat pühitses peapiiskop Peter Stephan Zurbriggen.

On algatatud Venemaal märtrina hukkunud, oma-aegse Eesti Apostelliku Administraatori Eduard Profittlichi (1890–1942) õndsaks-kuulutamise protsess. Kõik Eestimaa katoliiklased on kutsutud selle eest palvetama.

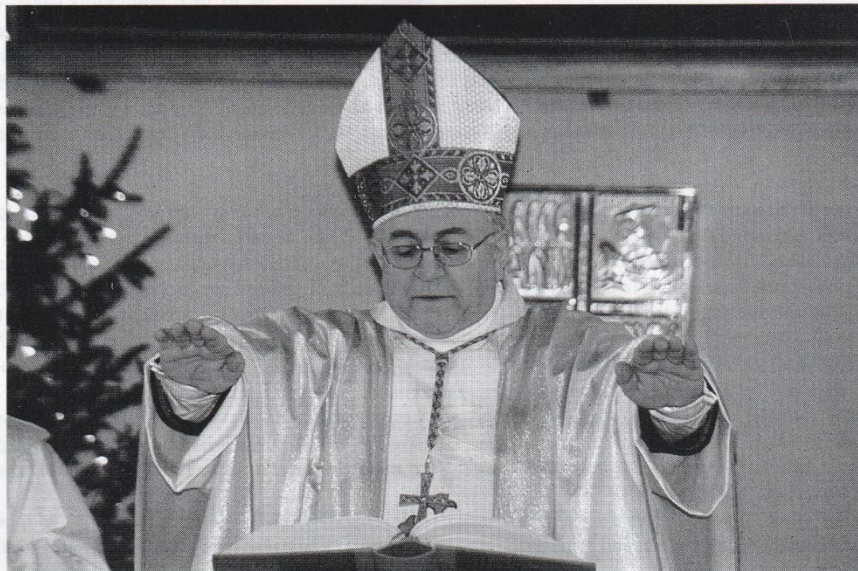
Peeter-Pauli katedraalis pühitseti uus altar

Kristuse sünni eelõhtul pühitseti Tallinna Peeter-Pauli katedraalis sisse uus altar. See sündmus langes kokku piduliku vigiilmissaga, mille viis kohaliku koguduse ja vaimulikkonna osalemisel läbi peapiiskop Peter Zurbriggen, kes saabus Tallinna just selleks sündmuseks oma residentsist Vilniuses. Sadade koguduseliikmete silme all aetas peapiiskop altarisse reliikvia püha Diodoruse säilmetega. Reliikvia pärineb Tallinna 1845. aastal pühitsetud templihoone altari. 66 aastat tagasi, kiriku interjööri järjekordse uuendamise ajal, aetas tollane peapiiskop Eduard Proffittlich reliikvia säilmetega altarisse, mis oli kasutusel 1992. aastani.

Viimastel aastatel toimusid jumalateenistused Peeter-Pauli kirikus ajutisel altaril, kuni Märjamaa ettevõtte Gildemanni valmistatud uue altari paigaldamiseni. Peapiiskop Peter Zurbriggen osales ise uue altari projekti arutamisel ja kinnitas selle. Altar otsustati valmistada Eesti populaarseimast kivist – hallist dolomiidist.

24. detsembri õhtul 2003. aastal viis peapiiskop Zurbriggen läbi altari pühitsemise tseremoonia ning seejärel muljetavaldava salvimisrituaali, kandes oma käega pühitsetud õli altari peegelsiledale pinnale.

Viimaste aastate jooksul on Eesti katoliiklased juba kolmandat korda tunnustajaks sellisele tõeliselt ajaloolisele sündmusele. 2000. aasta 20. augustil pühitseti Ida-Eestis Kiviõlis Püha Klara kirik ja selle altar ning 1. juulil 2001. aastal toimus Pühade Georgi ja Adalberti kiriku ja selle altari pühitsemine Sillamäel. Mõlemad teenistused viis läbi tollane piiskop Ervin Josef Ender.

Peter Stephan Zurbriggen

Peapiiskop pühitses aastapäevamissat

Vatikani suursaadik Balti riikides apostellik nuntsius Peter Stephan Zurbriggen pidas Issanda Ilumise Suurpüha õhtul Tallinnas Peeter-Pauli katedraalis piduliku missa, mis oli ühtlasi pühendatud tema peapiiskopiks pühitsemise kümnendale aastapäevale. Šveitsist pärit 60aastane Zurbriggen teenis enne peapiiskopiks saamist vaimulikuna 34 aastat.

Vatikani diplomaatilises teenistuses on Zurbriggen 1975. aastast saadik, jõudnud töötada paavsti esindajana Boliivias, Saksamaal, Uruguays, Prantsusmaal, Lõuna-Ameerikas, Indias ja Mosambiigis. Enne 2001. aasta oktoobris toimunud lähetust Baltimaadesse oli Zurbriggen apostellik nuntsius Gruusias, Armeenias ja Aserbaidžaanis. Eestis on Peter Zurbriggen ühtlasi ka roomakatoliku kiriku apostellik administraator.

Viimaste andmete kohaselt elab Eestis 5 745, Lätis umbes 414 000 ja Leedus 2 879 000 katoliiklast.

**PÜHADE APOSTLITE PEETRUSE JA PAULUSE
KOGUDUS TALLINNAS**

Vene 18, Tallinn 10123, tel 6 446 367 või 6 444 678

P	10.00	poolakeelne püha Missa
	11.30	eestikeelne püha Missa, adoratsioon
	18.00	venekeelne püha Missa
E	8.00	eestikeelne püha Missa, adoratsioon ja roospärg
	18.00	eestikeelne püha Missa
T	8.00	eestikeelne püha Missa,
	18.00	eestikeelne püha Missa
K	8.00	eestikeelne püha Missa, adoratsioon ja roospärg
	18.00	eestikeelne püha Missa
N	8.00	eestikeelne püha Missa
	18.00	poolakeelne püha Missa
R	8.00	eestikeelne püha Missa, adoratsioon ja roospärg
	18.00	eestikeelne püha Missa
L	8.00	ladinakeelne püha Missa
	18.00	inglisekeelne püha Missa (Pühapäevamissa)

DOMINIHKLASTE KLOOSTRI KABEL

Müürivahe 33, Tallinn 10123, tel 6 464 219

E, K, R	12.00	eestikeelne püha Missa
T, N	19.00	venekeelne püha Missa
E	19.00	Taizé palvus
K	19.00	vesper ja adoratsioon

PIRITA KLOOSTRI KABEL

Merivälja tee 18, Tallinn 11911, tel 6 055 000

P	10.00	eestikeelne püha Missa
E, T, N, R	7.30	eestikeelne püha Missa
-K	17.00	eestikeelne püha Missa

PÄRNU PÜHA APOSTEL JOHANNENESE KABEL

Karusselli 27, Pärnu 80015

P	12.00	püha Missa
---	-------	------------

**TARTU PÜHIMA NEITSI MAARJA PÄRISPATUTA
SAAMISE KIRIK**

Veski 1-1A, Tartu 51005, tel (7) 422 735; faks (7) 421 841

P	10.30	poola- ja venekeelne püha Missa
	12.00	eestikeelne püha Missa
E, N, R	18.00	püha Missa
N	19.00	adoratsioon
K	8.00	püha Missa
L	8.30	püha Missa

iga päev enne Missat roospärg

VALGA PÜHA VAIMU KIRIK

Maleva 8, Valga 68204, tel (76) 68 742

P	10.00	venekeelne püha Missa
	11.30	eestikeelne püha Missa
E, K-L	8.00	püha Missa
T	19.00	püha Missa

(oktoober-märts kell 18.00)

AHTME PÜHA ASSISI FRANCISCUSE KABEL

Sõpruse 82, Ahtme 31026, tel (33) 22 926

P	15.00	püha Missa
E-R	7.30	püha Missa
L	9.00	püha Missa

**SILLAMÄE PÜHA JÜRI (GEORGI)
JA PÜHA ADALBERTI KIRIK**

Ranna 20, 40202 Sillamäe sjk-pk 187

P, L	11.00	püha Missa ja roospärg
E-R	9.00	püha Missa ja roospärg

NARVA PÜHA ANTONIUSE KABEL

Vabaduse 16, Narva 20307

P	9.30	püha Missa
	18.00	venekeelne püha Missa
E, K-R	18.00	püha Missa
T	8.00	venekeelne püha Missa
L	18.00	roospärg ja venekeelne püha Missa

KIVIÖLI PÜHA KLARA KIRIK

P	11.30	püha Missa
E, T	16.00	püha Missa

RAKVERE KABEL

Heina 9

P	8.30	püha Missa
L	16.30	püha Missa

KOHTLA-JÄRVE

Pensionäride Päevakeskus, Järveküla tee 57

N	15.00	püha Missa (suvel 16.00)
R	17.00	püha Missa

SOMPA KULTUURIMAJA

L	12.00	püha Missa
---	-------	------------

ASERI

K	11.00	püha Missa
---	-------	------------

KUNDA

R	14.00	püha Missa
---	-------	------------

UKRAINA KREEKA-KATOLIKU KIRIK

Laboratooriumi 22, Tallinn 10133, tel 6 411 963

P	11.00	püha Missa
---	-------	------------